

שֶׁבֶל

מגזין

הגבול לא ים

בישראל | גליון מס' 118 | תמוז תש"ף | יולי 2020 | המחיר: 30 ש"ח

"We will rebound and the Hobby will continue with strength and vigor"

"אנחנו נתאושש
והתחביב ימשיך
במלוא העוצמה
והתזונית"

(ברני בסטון, נשיא פ.י.פ.)

קוראים יקרים,

הגיליון שבין ידיכם הוא הגיליון השני של "שביל" בעריכתי ואת החששות והגישושים שאפינו את העבודה על הגיליון הקודם החליפו שמחה והתרגשות גדולות בעקבות התגובות האוהדות והמעודדות על הגיליון הקודם, שנסכו בי ביטחון רב וחיזקו מאוד את ידיי. זו הזדמנות מצוינת להודות לכם, קוראינו, על התגובות החמות והמחכימות, על האמון שאתם ממשיכים לתת במגזין ועל תרומתכם לו.

הגיליון הקודם נוצר כולו תחת עננת אי הוודאות שהביאה לחיינו התפרצות מגפת הקורונה והסגר שליווה אותנו בחודשים מארס ואפריל וקבע תקדים כשהופץ כגיליון אלקטרוני באתר האינטרנט של ההתאחדות עוד בטרם ניתן היה לשלוח אותו בדואר לכל החברים. למרות שהחודשיים האחרונים היו בסימן הקלות במדיניות הסגר וחזרה לעבודה, גם מעל גיליון זה ריחפה באופן מורגש עננת הקורונה והוא בבחינה זו "גיליון קורונה" לא פחות מקודמו. הדבר ניכר הן באופיים של חלק מן התכנים הכלולים בו, העוסקים מטבע הדברים באופן נרחב במציאות החדשה שהשפיעה על כל תחומי החיים ובכלל זאת גם על עולם הבולאות, והן בתכנים שלא קיימים בו – מועדי תערוכות שבוטלו או נדחו היעדרן יוצר חלל גדול בעולם הבולאות שכולנו תקווה שישוב במהרה.

לצד התכנים הנוגעים בקורונה, בגיליון שני מאמרים מרתקים: הראשון נכתב על-ידי אופיר וינטר וחסן סוכר והוא סוקר את השתלשלות סיפור ההנפקה של הבול הכלל-ערבי המציין את "ירושלים בירת פלסטין". סיפורה של ההנפקה הוא סיפור בולאי מרתק, אך נדמה שלא פחות מכך הוא גם סיפורה של הפוליטיקה הבין-ערבית היצרית והמסוכסכת של התקופה הנוכחית. המאמר השני שכתבו ולדימיר ברדיצ'בסקי וסטיב ווליס ותרגמה לילך גלעד, מנכ"לית ההתאחדות, מעלה את דמותו של מ"א גינסבורג – סוחר יהודי בעל אמצעים שהשתקע ביפן בראשית המאה ה-20 והפך להיות לאחד הזכיינים הראשיים לאספקת ציוד לספינות צי האוקיינוס השקט הרוסי ובמסגרת זאת העביר גם דואר לספינות הצי, מעשה שרבו בו הנסתר על הגלוי והידוע.

לצד המאמרים, גם המדורים הרגילים והפינות הקבועות גדושים כל טוב ואני מקווה ומאמין שתמצאו בין דפי הגיליון עניין רב. כמו תמיד, נשמח מאוד לשמוע את תגובותיכם והצעותיכם להמשך הדרך. אנחנו גם מזמינים אתכם, קוראינו היקרים, להשתתף ביצירתו של המגזין ולשלוח הצעות למאמרים קצרים או ארוכים. נשמח לסייע למעוניינים בתהליך המחשבה, העיבוד, הכתיבה וכמובן גם בעריכה. בנוסף, אנחנו מעוניינים לשבץ בגיליונות המגזין מעת לעת מאמרים בשפה הרוסית לטובת חברי ההתאחדות קוראי הרוסית ונקבל בברכה הצעות למאמרים שכאלה.

באיחולי קיץ נעים ובריאות איתנה לכולנו,

עידן בריר

עורך "שביל"

idanbarir@gmail.com

מגזין
הבולאים
בישראל

שביל

הוצאת התאחדות בולאי ישראל

גיליון מס' 118

תמוז תש"ף – יולי 2020

מחיר: 30 ש"ח מנוי שנתי: 100 ש"ח

מען המערכת לפניות ולמנויים: ת.ד. 3301, ת"א 6103201

טל: 03-6295547 • פקס: 03-5259716

Email: lilachgilad@netvision.net.il • www.israelphilately.org.il

עורך: עידן בריר

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס, שדרות רוטשילד 109, ת"א

תמונת השער: עזריאל בן אהרון ופיליפ ארגון
במפגש אגודת הבולאים כפ"ס

תוכן העניינים

- דבר העורך 2
- ימי קורונה**
בולאות בימי קורונה / לילך גלעד 3
בולאי בצל הקורונה / מוטי לייפר 7
- בולאות עולמית**
אל-קודס – העיר שהונפקה לה יחדיו /
חסן סוכר ואופיר וינטר 8
בולי הכנסה מרמאללה ועזה / יורם גלעדי 12
"התקבלו חמישה מכתבים – כולם עם
החותמת של גינסבורג יקירנו" /
ולדימיר ברדיצ'בסקי וסטיב ווליס /
תרגום: לילך גלעד. 13
- תולדות הדואר בארץ ישראל**
75 שנה לתערוכת הבולים הראשונה
"פילא 1945" / לילך גלעד. 18
יינות כרמל מזרחי על הצפלין –
הוכחה נוספת. 20
- יודאיקה**
מחנה הריכוז ברגן-בלזן – בול וטקס יום
זיכרון מצומצם בצל הקורונה. 21
אנה פרנק – סדרת הזהב 21
"היכל השמות" ביד ושם – ייצוג ישראלי על
בולי בריטניה 22
"חנות הבולים" של הרב ברוקנהיימר ז"ל /
איציק אביטל 23
- פעילות בולאית בארץ**
מהנעשה באגודות: פעילות של הרגע האחרון. 22
- בולאות - הדור הבא**
"לומדים על בולים" – הדואר הצ'כי עם
הפנים לדור הצעיר / לילך גלעד 24
- על מדף הספרייה**
עדכון קטלוג בולי ישראל. 27
- חותמות דואר ישראל** 30

בולאות בימי קורונה

לילך גלעד

אפשרו את מכירת המוצרים ושליחתם לקונים. מירה רומנו מסרה שלא הייתה התעניינות לא בבולים ולא במטבעות ומה שנמכר היה רק ציוד בולאי. שותף למגמה זאת היה יורם גלעדי שדיווח על דרישה מוגברת להווידיים (מגיני בולים) בכמויות שלא הכיר עד כה. דורון ממרכז הבולים ציין שהבולים שנרכשו נשלחו על-ידי דרך דואר שליחים או על-ידי FEDEX, כשהזמנה הייתה מיועדת לחו"ל. זירת הסחר האינטרנטי שותקה כמעט לחלוטין בימים הראשונים של התפרצות הקורונה. לקראת אמצע מארס חלה התאוששות והשוק החל לתפוס תאוצה. יריב האפט מסר שהפעילות המסחרית בחנות הווירטואלית שלו ב־Ebay הגיבה תוצאות יפות. גם יעקב צחור מבולי תל אביב היה שותף למגמה החיובית וציין שגם אצלו נמכרו פריטים טובים במיוחד ללקוחות בחו"ל. מבחינת האופרציה, התשלום התבצע ב־PayPal והמשלוח התבצע דרך FEDEX או DHL, כך שהפריטים הגיעו ליעדם תוך יומיים-שלושה. בצל הקורונה נדחתה גם המכירה הפומבית של בולי תל אביב מחודש מארס ליולי.

Due to the current situation regarding the COVID-19 pandemic, we have postponed the 250th-256th Corinphila auction originally planned for the end of May.

New auction dates: Monday 7 to Saturday 12 September 2020

[Auction Preview](#)

ידיעה של בית המכירה Corinphila

אפקט הקורונה בא לידי ביטוי גם בהתנהלות של בתי המכירות הפומביות. בעוד שחלקם כמו Corinphila, Kohler, David Feldman באירופה ו־Harmers בניו יורק, דחו את מועד המכירה, היו כאלה כמו Cherrystone, Spink שהיו צמודים לתאריך המכירה המקורי. מוטי קרמנר שמפעיל את האתר Stampcircuit מדבר על תנועה רחבה בהרבה ברשת בתקופה זאת, מגמה שבשל השינויים שחוהה השוק רק עתידה להימשך בעתיד. מנגד, צחור מצטט את Harmers וטוען שאין תחליף ל־Viewing, בייחוד כשמדובר באוספים גדולים.

Covid-19: Daily News from Delcampe

This article cover the following topics:

- ▶ What do you have to do during this period? ?
- ▶ What is the impact of the coronavirus on Delcampe's services?
- ▶ What is the purpose of this dedicated page?
- ▶ What is the information regarding the shipment of collectables?
- ▶ What should I keep in mind when sending an item?
- ▶ What are the measures taken by Delcampe for its members during this period? ?
- ▶ How to communicate with other members regarding the Coronavirus?

התמודדות האישית והלאומית עם וירוס הקורונה, ההנחיות המחמירות, האיסור על מגע קרוב והתקהלות מרובת אנשים ובייחוד החרדה הכמעט-קיומית טלטלו את כולנו וגרמו לשינוי תודעתי בסדר העדיפויות וניהול מחודש של שגרת החיים בהיבט האישי, החברתי והעסקי.

בימים אלה של טירוף מערכות דווקא איסוף הבולים זוכה לעדנה. בימים הראשונים של ההסגר משרדי ההתאחדות היו סגורים, אך מיד כשהתאפשר, כמובן בהתאם להנחיות, חזרנו לעבוד ולהפתעתנו הטלפונים לא פסקו לצלצל. התקשרו כאלה שעקב המצב מצאו את הזמן לעיין בבולים שברשותם וביקשו לדעת כיצד לטפל בהם ומה שווים, אחרים התעניינו ברכישת ההגדה של פסח (שהייתה אקטואלית במיוחד) וקטלוג הבולים, ורבים ביקשו לקבל מידע היכן ניתן בימים אלה לרכוש בולים וציוד בולאי. משיחות שיזמתי עם חברי ההתאחדות במשך התקופה הזאת שמחתי לשמוע שהמסגרת הביתית שנכפתה על האספנים אפשרה להם להתפנות לעיסוק בבולים, לסדר, לארגן, להשלים, לרכוש פריטים באינטרנט ולהתמסר לתחביב.

כדי להשלים את התמונה, פניתי למספר סוחרי בולים בארץ על מנת לחוש את האווירה, ללמוד על השינויים בהרגלי הצריכה, לעמוד על האופן בו מתבצעת האינטראקציה בין הקונים למוכרים ולנסות לנבא כיצד תשתנה זירת המסחר הבולאית לאור לקחי המשבר.

כל סוחרי הבולים שעמם דיברתי שמחו לשתף אותי בהתנסות יוצאת הדופן שחוו. הסוחרים בעלי החנויות נאלצו על פי ההנחיות לסגור אותן ורק גיחות קצרות לחנות על פי הזמנות טלפוניות

מועדי ההרצאות של חברי האגודה הבולאית המלכותית לונדון

ב-2022, נושא מעניין נוסף שהנהלת FEPA נותנת עליו את הדעת בימים אלה הוא נושא מסגרות תערוכה שמחד גיסא ישנן מדינות שנותרות עם כמות גדולה של מסגרות "מיותמות" שעלות אחסון גבוהה מאוד, ומאידך מדינות אחרות נתקלות בקשיים לממן מסגרות חדשות. ריכוז הנתונים תחת הארגון של FEPA יאפשר לאזן בין ההיצע לביקוש וצרכי הפדרציות.

ובבריטניה, ב-23 אפריל 2020 חנכה האגודה הבולאית המלכותית בלונדון את המפגש הווירטואלי הראשון באמצעות אפליקציית הזום ופרנק וולטון, נשיא האגודה לשעבר, העביר מצגת בנושא בולי בריטניה הקטנים מן המניין 1952-1967.

אגודות בולאיות נוספות קיימו את את מפגשים שלהם בזום כמו למשל האגודה לבולי ישראל בצרפת, CFPI, או בצידו השני של הגלובוס, האגודה לבולאות פיסקלית בצ'ילה שגם העלתה את הרצאותיה ליוטיוב.

לסיכום: מאמר זה נכתב לאחר שיאה של ההתפרצות, כאשר מתחילים להבחין בסימנים חיוביים לסיומו של משבר הקורונה. במקביל להתרחשות העולמית גם העולם הבולאי עבר טלטלה רצינית אך יחד עם זאת גופים מאורגנים כמו פדרציות עולמיות ומקומיות, בתי מכירות מובילים וסוחרי בולים לא הרימו ידיים. אדרבא, פתרונות יצירתיים על גבי פלטפורמות טכנולוגיות מובילות כמו פייסבוק וטוויטר וכן בלוגים פילטלים ברשת, הצליחו לגשר על הריחוק, העדר הנגישות והצמא למידע מעודכן. הלקחים שנלמדו מתוך כורח המציאות ישרתו בעתיד בצורה יעילה יותר את אספני הבולים ויחזקו את כוחה והשפעתה של הבולאות המאורגנת. את התקווה והחזון הבולאי היטיב להגדיר נשיא פ.י.פ:

"We will rebound and the Hobby will continue with strength and vigor".

בדפי הבית של אתרים מובילים כמו IGPC, Stamperija, Free Stamp Catalogue אין התייחסות ספציפית לפעילות מסחרית מיוחדת בימי קורונה. יוצא דופן הוא האתר Del Campe, המצייד את הגולשים במידע חשוב ורלוונטי לתקופה. בנוסף מציג האתר טבלה הנוגעת לתפקוד של רשויות הדואר בעולם בזמן הקורונה. ישראל לא כלולה בטבלה זאת אך חשוב לציין שהמגפה פגעה בפעילות השוטפת של כל מנהלות הדואר.

הבולאות המאורגנת העולמית

ברני בסטון, נשיא FIP, הגדיר את שנת 2020 כשנת אסון לבולאות העולמית. התערוכות שהיו מתוכננות ל-2020 נדחו או בוטלו. תערוכות לונדון 2020 נדחתה לפברואר 2022; תערוכות "הונפילקס" בהונגריה נדחתה למארס 2022; תערוכות אינדונזיה 2020 נדחתה סטטיבית לנובמבר שנה זאת ויחד איתה הקונגרס ה-76 של פ.י.פ. תערוכות בולגריה 2020 בוטלה. לגבי התערוכות שיתקיימו ב-2021 עדיין לא הוכרז שינוי.

ולמרות זאת, כמו בשאר התחומים, המציאות החדשה הכתיבה מציאת פתרונות מקוריים וחשיבה יצירתית שבהחלט עתידים להשפיע על אופן ההתנהלות בעתיד. במייל ששלחה ההנהלה של הפדרציה האירופית FEPA למדינות החברות בארגון היא מציינת מספר דרכי פעולה שיאפשרו את הקשר ואת המשכיותה של הפעילות הבולאית: ראשית יש התייחסות למגזין FEPA NEWS שיצא לאור באמצע יולי. מכיוון שאירועים בולאיים בוטלו ואין חומר חדשותי, הם פונים לפדרציות בבקשה לשלוח להם מאמרים בכל נושא בולאי שיש בו עניין כדי לעבות את תכני העיתון. צעד נוסף שנעשה הוא השקת העלון האינטרנטי שיופץ באופן שוטף ובו מידע בנושאים כללים כמו למשל רשימת כתביעת שניתן לעיין בהם באופן חופשי, או אינפורמציה הנוגעת לפעילות הדואר הבינלאומי במדינות שנפגעו על ידי הקורונה. כיוון פעולה נוסף הוא התמיכה והצעדים שנקטו לגבי תערוכות האירופאיות שיתקיימו

חברי אגודת CFPI בצרפת במפגש זום

קורונה על בולים וחותרמות

למרות המשבר וחוסר התפקוד הזמני של רשויות הדואר בעולם, מספר מדינות הזדרזו והדפיסו בולים שהמוטיב העיצובי המרכזי שלהם הוא מחווה והצדעה לעומדים בחזית המאבק במגיפה: כוחות הביטחון וההצלה, צוותי הבריאות, אנשי הסיוע והתמיכה. חותרמות האירוע והסלוגנים קוראים לחיזוק הקשר מרחוק, לעידוד ולתמיכה חברתית. להלן מספר דוגמאות המשקפות את רוח הזמן.

בולים

איראן

עד כמה שידוע, הבול האיראני הוא הבול הראשון בעולם שהונפק לציון המאבק בנגיף הקורונה. נשיא איראן, חסן רוהאני, חשף את הבול ב־17 במארס בשיבת קבינט שהתקיימה באותו יום.

וייטנאם

צמד בולים שהונפקו ב־31 במארס 2020 ולהם גם גרסה לא מנוקבת, כפי שניתן לראות על גבי המעטפה.

שוויץ

ב־6 באפריל 2020 הנפיקה שוויץ בול צדקה, כמחווה לסולידריות החברתית. הבול הונפק בגליונות של 10 בולים. הגליון נמכר במחיר של 50 פרנק שוויצרי. כל ההכנסות ממכירת הגליון התחלקו בין שני ארגונים: Swiss Solidarity, ארגון חברתי שהכנסותיו מיועדות לפעולות סיוע בזמן משבר, וארגון הצלב האדום השוויצרי. הדואר נשא בעלות הערך הנקוב בסך 10 פרנק לגליון.

סין

הבול שהנפקתו תוכננה לאפריל הונפק לבסוף ביום שני, 11 במאי בשעה 7 בבוקר. תורים ארוכים השתרכו מחוץ לבית הדואר בשנחאי והראשון שהתכבד ברכישת זוג הבולים הראשון היה אספן בולים בן 82 שחיכה בתור כבר מיום ראשון בבוקר. לעיתונות הוא סיפר שהנפקת הבול מסמלת את ניצחון העם הסיני על נגיף הקורונה.

אורוגואי

בול שהונפק ב־13 במאי 2020, במחווה לתכנית הלאומית במאבק בקורונה.

חותמות

צרפת – שני איורים ברוח הזמן נוספו לבולים המקוונים האישיים "Montimbrenligne", האחד בעיצוב לבבות עם הכתובת "כולנו יחד" והשני בצורת חלונות צבעוניים עם הכתובת "נהיה חזקים".

סיין – חותמת פרסומית מסוג 3 על מעטפה (Cachet).

גלויות דואר

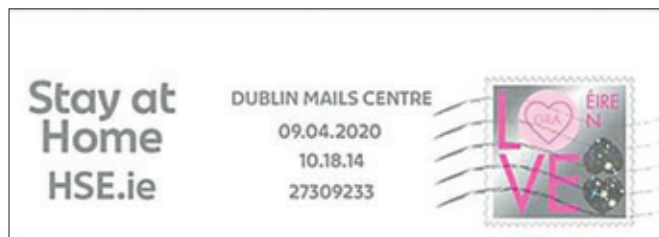
הודו – סדרה שהודפסה ב-24 באפריל הכוללת 4 גלויות מצוירות בשתי גרסאות חתומות ולא חתומות.

סיין – חותמת אירוע על גלוית דואר.

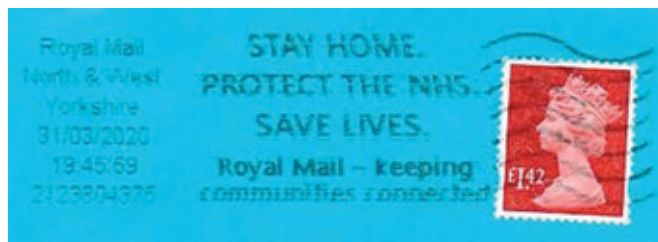

אירלנד – שתי גלויות הקוראות לעידוד הקשר הווירטואלי נשלחו ל-1.8 מיליון בתי אב. גלויות נוספות ניתן היה לרכוש בדואר.

אירלנד – חותמת תעמולה, "הישארו בבתים".

אנגליה – חותמת תעמולה, "הישארו בבתים – הצילו חיים".

בולאי בצל הקורונה

מוטי לייפר, יו"ר אגודת כפר סבא

מוטי לייפר עם תלמידים לפני פרוץ הקורונה

לעולם הבולאות המרתק. בנוסף שמרתי על קשר עם חברי הבולאים והחלפנו ביננו מידע, דעות וחוויות. לסיכום אני יכול לומר שבימי הקורונה הייתה לי פריחה בעיסוק באוסף הבולים שלי ואני סבור שאני מייצג בתחושה זאת את ציבור אספני הבולים. ■

ה הסגר שנכפה עלינו עם פרוץ מגיפת הקורונה אילץ אותי, כמו רבים אחרים, להישאר בבית. למרות שהפעילות החברתית ההתנדבותית שלי נפגעה, לא היה לי ספק מה אעשה בזמן שהתפנה – כמובן טיפול וארגון של האוסף הגדול שלי. האוסף שלי כולל בולים ממדינות רבות המסודרים בסדר כרונולוגי על פי שנת ההנפקה. בנוסף ברשותי מספר אלבומים המאורגנים על פי נושאים ואוסף של מעטפות יום הופעה מכמה מדינות וכאלה שהן מאוד מיוחדות בנושאים שונים.

עם הזמן עקב תוספות ושינויים שלא טופלו האוסף "התבלגן" וימי הקורונה סיפקו לי את ההזדמנות לסדר ולארגן מחדש את האוספים. תוך כדי עיון יסודי בפריטים הבולאיים גיליתי פרטים חדשים שלא נחשפתי אליהם בעבר והסקרנות הובילה אותי לחקר הנושא בארתי האינטרנט שם, גיליתי לפעמים מידע מעניין ומפתיע. חלק מפעילות ההתנדבות שלי בחטיבת ביניים היא במסגרת פרויקט "ניצוצות" בו אני מעביר הלאה את ניצוץ הבולאות שלי והשנה ביקשו ממני להציג אוסף קטן ביום השואה והגבורה בבית התרבות של עיריית כפר סבא. גורמים נוספים ביקשו שאספק מידע על איסוף בולים ובולאות בכלל. כתוצאה מכך החלטתי להקדיש את הזמן הפנוי לעריכה וכתובת מצגת בנושאים בולאיים שונים כמו היסטוריה של הבול בארץ ובעולם, השואה והגבורה, יודאיקה, אמנות ועוד. המצגות מתאימות לכל מי שרוצה להכיר ולהיחשף

אֵילֵת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

Ayelet - The Israeli Association for Thematic Philately

איל"ת היא עמותה המאגדת בולאים מכל הארץ, האוספים בולים ודברי דואר על פי נושא.

* חברי איל"ת מקבלים את פרסומי האגודה:

<< חוברת "נשאון" - יוצאת לאור ארבע פעמים בשנה. במידע בולאי על אספנות נשאית, נושאי איסוף וחומר בולאי;
<< עיתון "שובל" של התאחדות בולאי ישראל.

ranb2000.wix.com/ayelet

* מפגשי חברים והרצאות פעם בחודש.
* מכירות פומביות לחברי האגודה בלבד.
* הדרכה וסיוע מקצועי לתצוגה בתערוכות בולים בארץ ובח"ל.
* הזכות להנות משרותי הספרייה הבולאית העשירה של התאחדות בולאי ישראל.

ניתן לקרוא חומר נוסף באתר איל"ת בכתובת הבאה או באמצעות QR-Code:

אל־קודס – העיר שהונפקה לה יחדיו

חסן סוכר ואופיר וינטר*

לצאת לאור ב־6 בדצמבר 2018, ביום השנה הראשון להכרזת טראמפ בנושא ירושלים. מלאכת העיצוב הוטלה על המעצבים הלבנונים, כאמל ג'אבר ואחמד אל־ח'טאב, שעיצבו שני בולים וגיליון מזכרת שבהם נראו מסגד אל־אקצא וכנסיית הקבר כשמעליהם מפת העולם הערבי. כרקע לגיליון המזכרת נבחר איור פנורמי של ירושלים, פרי יצירתו של הצייר הירושלמי שיהאב קוואסמי, שצויר – כמו מרבית איוריו – בעיפרון.

העיצוב הסופי של בול זה (יחד עם בולים אחרים) נשלח על־ידי הדואר הפלסטיני להדפסה בבחריין, אולם לדאבונו של הפלסטינים כל ההנפקות הוחרמו על־ידי ישראל בהגיען למעבר הגבול עם ירדן, ולא בפעם הראשונה. ב־2009 הנפיקו מדינות ערב בול משותף שכותרתו "ירושלים בירת התרבות הערבית". שלוש עשרה מדינות, בהן הרשות הפלסטינית, השתתפו בהנפקה, אך גם אז הוחרמו הבולים הפלסטיניים במעבר הגבול. שלטון חמאס בעזה עט בזמנו על ההזדמנות והנפיק סדרה שנועדה לשמש תחליף להנפקה המוחרמת. היה זה הבול הראשון שהנפיקה התנועה לאחר השתלטותה על הרצועה ב־2007 ובעקבותיו הונפקו 31 סדרות בולים נוספות מטעמו.

עד היום טרם יצאה הנפקה פלסטינית לבול המשותף "ירושלים בירת פלסטין". אחת הסיבות לכך היא החשש שישראל תחרים שוב את הבולים מתוקף "הסכם קהיר" שנחתם בינה לבין אש"ף במאי 1994, שבמסגרתו נקבע כי הבולים הפלסטיניים יהיו חפים מתעמולה עוינת. בעוד שישראל עשויה לטעון כי הסיסמה "ירושלים בירת פלסטין" מהווה חריגה מההסכמות שהושגו לפני 26 שנים, הפלסטינים יכולים להשיב כי הן נקבעו במסגרת הסדר ביניים שנועד

לאחר שנשיא ארצות הברית, דונלד טראמפ, הכריז ב־6 בדצמבר 2017 על העברת השגרירות האמריקנית לירושלים ועל הכרה בה כבירת ישראל, החלה הרשות הפלסטינית בפעילות דיפלומטית נמרצת במחאה על המהלך. אחד הרעיונות שעלו אז ברמאללה היה הנפקה משותפת של בול כלל־ערבי בעל עיצוב אחיד, שיביע תמיכה ערבית רחבה בזכויות הפלסטיניות בירושלים. ואמנם, במאסר 2018, בכינוס ה־34 של הוועדה הקבועה של הדואר הערבי בעומאן, הגישה המשלחת הפלסטינית בקשה רשמית להנפקת בול שכותרתו "ירושלים בירת פלסטין", שהתקבלה פה אחד על־ידי נציגי המדינות החברות.

מכאן עברה הנפקת הבול למישור המעשי. ב־19 בנובמבר 2018, בכינוס ה־22 של שרי התקשורת הערבים, הוחלט על הקמת ועדה אמנותית שתפקידה לקבל הצעות לעיצוב הבול המשותף ולבחור אחת מתוכן. ב־7 בפברואר 2019 התכנסה הוועדה במטה הליגה הערבית בקהיר בנוכחות נציגי עיראק, ירדן, מצרים, ערב הסעודית, קטר, מרוקו, אלג'יריה, תימן והרשות הפלסטינית. מבין העיצובים המוצעים נבחר זה של האמן האלג'יראי, טייב לעידי, שנשא את המסרים הפייסניים ביותר: כיפת הסלע, שתי יוני שלום בצידיה ומעליה מתנוסס דגל פלסטין. העיצובים האחרים היו מיליטנטיים יותר וכללו גדרות, דם ולוחמים רעולי פנים.

אין זו הפעם הראשונה שבה מונפק בול ערבי משותף לאות סולידריות עם העניין הפלסטיני. בשנת 1965, למשל, הנפיקו תשע מדינות בול לרגל יום השנה לטבח בדיר יאסין, בו נראה פגיון הנעוץ במפת פלסטין המדממת. עשר מדינות הנפיקו עד כה את הבול "ירושלים בירת פלסטין", אולם כפי שניתן לצפות מבול בנושא כה טעון, הנפקתו לא התנהלה על מי מנוחות. מאז עלה הרעיון ועד הוצאתו לפועל נרשמה שורת פרשיות פוליטיות ובולאיות, החל מהדפסה שהוחרמה על־ידי ישראל, דרך מתחים בין העיצוב הכלל־ערבי לסדרי העדיפויות הייחודיים של מדינות מסוימות וכלה בשגיאת דפוס השווה הון עבור אספנים. בעמודים הבאים נביא לראשונה כמה מן ההתרחשויות שהתחוללו מאחורי הקלעים של ההנפקה.

הרשות הפלסטינית: ההנפקה שנעצרה בגבול

הרשות הפלסטינית החליטה להנפיק בול שכותרתו "ירושלים בירת פלסטין" עוד בטרם שפנתה לוועדה הקבועה של הדואר הערבי בהצעה להנפקת בול ערבי משותף. הבול הפלסטיני היה אמור

* חסן סוכר הוא אספן בולים ומומחה לבולי הסכסוך הישראלי־פלסטיני. ד"ר אופיר וינטר הוא עמית מחקר במכון למחקרי ביטחון לאומי (ANSS) ומרצה בחוג ללימודי הערבית והאסלאם באוניברסיטת תל אביב.

ההנפקה הפלסטינית המוחרמת

העיצוב הירדני העצמאי

הבול הירדני עם העיצוב המאוחד

חריטה בגב הבול הירדני

עיראק: העיצוב שנדחה וכל זאת הודפס

עיראק הגישה שני עיצובים לתחרות שערכה הוועדה האמנותית של הדואר הערבי בפברואר 2019 עבור הבול המשותף, שניהם פרי יצירתו של סעד ראזי, המעצב הקבוע של הדואר העיראקי. כחסידי גדול של המאבק הפלסטיני, עיצוביו כללו את מפת פלסטין בגבולות המנדט הבריטי הצבועה בצבעי הדגל הפלסטיני, מפת פלסטין נוספת בצבעיה הסמליים של הכאפייה הפלסטינית ולוחם פלסטיני רעול פנים. אולם העיצובים של ראזי לא נבחרו, ככל הנראה בשל העדפת הוועדה לבול נטול מסרים לוחמניים, כזה שלא יעורר מחלוקות בקרב מדינות ערב.

ראזי, מצדו, סבר שהעיצוב שנבחר אינו משקף נאמנה את מידת

להוביל תוך חמש שנים להקמת מדינה פלסטינית; ובשעה שישראל מחשיבה את ירושלים כבירתה ההיסטורית, הנרטיב הפלסטיני – כפי שנוסח מפורשות בעלון המידע של הבול המוחרם – גורס כי ירושלים צריכה לשמש "בירת פלסטין העצמאית לאחר שחרורה" ואילו הכרת טראמפ בירושלים כבירת ישראל הנה אירוע "חמור לא פחות מהצהרת בלפור".

ירדן: המדינה שנאלצה להנפיק פעמיים

מאז 1924, עת הכריז על עצמו אביו של המלך עבדאללה הראשון, השריף חוסיין בן עלי, כח'ליפה, מחשיב עצמו בית המלוכה האשמי לאפוטרופוס של ירושלים, קרי המופקד על המקומות הקדושים בעיר. בראייה ירדנית, לממלכה זיקה רבת-רבדים לירושלים: צאצאי המשפחה ההאשמית רואים עצמם כנצר לנביא מוחמד, שערך על פי המסורת המוסלמית מסע לילי לירושלים, ייחוס המזכה אותם בתואר "האפוטרופוסים של קודשי אל-קודס"; השריף חוסיין נקבר בהר הבית; המלך עבדאללה הראשון מנע את נפילת ירושלים לידי ישראל במלחמת 1948, קיבלה כפיקדון מאת העולם הערבי והמוסלמי וקיפח בה את חייו מידי מתנקש פלסטיני; ואילו המלך חוסיין שהיה עד לרצח סבו, השקיע בתקופת שלטונו כספים בשיפוץ המסגדים בעיר ודאג לעגן את תפקידה המיוחד של ירדן בירושלים בהסכם השלום עם ישראל. לאורך השנים הופיעה ירושלים על רבים מבולי ירדן, הייתה לאחד מסמליה ושימשה מקור לגיטימציה דתית עבור בית המלוכה.

על אף שהמלך הנוכחי, עבדאללה השני, פעל פחות מאביו כדי לטפח את ירושלים כסמל למשטרו, הוא בשום אופן לא ויתר על הזיקה הירדנית ההיסטורית לעיר. לראייה, בעקבות החלטת הליגה הערבית על הנפקת הבול המשותף "ירושלים בירת פלסטין", שאפה ירדן להיות המדינה הראשונה הנענית לה ואף ביקשה להתבלט דרך בחירת עיצוב שונה מזה שקבעה הליגה הערבית. ב-16 ביוני 2019 יצא לאור גיליון מזכרת בעיצובו של שריף רימאווי, אשר במרכזו כיפת הסלע על רקע כנסיית הקבר, וסביבו מסגד אל-אקצא, שער שכם, שווקי העיר העתיקה ורבעיה. הסמלים הדגימו את התפיסה העצמית של ירדן כאחראית גם להגנת קודשי הנצרות. בכתבה בערוץ הטלוויזיה הירדני "אל-רד" הוסבר כי הבול מבטא את תמיכת הציבור והממשלה בירדן בעניין הפלסטיני, את קשרי האחוה בין העמים הירדני והפלסטיני ואת תמיכתה של ירדן בזכותם של הפלסטינים לכינון מדינה עצמאית שבירתה ירושלים.

העיצוב הירדני העצמאי התקבל במורת רוח רבה בוועדה הקבועה של הדואר הערבי, ובפרט מצד אלג'יריה, שהעיצוב מטעמה נבחר לבול המאוחד. בעקבות הנזיפה שספגה החליטה ירדן על הנפקה נוספת עם העיצוב המאוחד, שהופיעה ב-24 בדצמבר 2019. גם הפעם ירדן לא ויתרה על הבלטת מעמדה הייחודי בירושלים, כאשר הוסיפה גוון זהב מטאלי לכיפת הסלע שעל הבול, אשר הודפס בשיטת חריטה והפך למפואר מבין בולי כל המדינות.

מעטפת היום הראשון העיראקית בעיצוב ראזי

תוויות עם עיצוביו של ראזי מטעם אגודה פלסטינית לחובבי בולים

עומאן: הטעות שעלתה ביוקר

התאריך הרשמי שקבעה עומאן להנפקת הבול המשותף "ירושלים בירת פלסטין" היה ה-14 בנובמבר 2019, אך הוא נדחה בשל שגיאת דפוס: השם "אליקודס" (ירושלים) הודפס ללא האות אלף (כך: "ליקודס"). הטעות הובילה לעיכוב בהנפקה ומהדורה מתוקנת הופיעה רק ב-9 בפברואר 2020. בכך הייתה עומאן למדינה העשירית – והאחרונה נכון ליוני 2020 – שהנפיקה את הבול המאוחד והצטרפה למדינות הבאות (לפי סדר ההנפקה): עיראק (2 ביולי 2019); מצרים, לבנון, מרוקו ואלג'יריה (9 באוקטובר 2019); קטר (14 בנובמבר 2019); איחוד האמירויות (17 בנובמבר 2019); תוניסיה (20 בנובמבר 2019); ירדן (24 בדצמבר 2019). הבול העומאני היה האחרון לצאת עד כה, אך הפך ליקר ביותר. אין הכוונה רק לגרסה עם שגיאת הדפוס, אלא גם להנפקה המתוקנת: גיליון מזכרת בן שמונה בולים מוצע למכירה במאות עד אלפי דולרים.

הזעם וההתנגדות ברחוב הערבי נוכח ההכרה האמריקנית בירושלים כבירת ישראל וחפיט דרך לבטא זאת בבולי ארצו. ב-2 ביולי 2019, כשבועיים לאחר ההנפקה העצמאית של ירדן, היה הדואר העיראקי הראשון להנפיק את העיצוב הערבי המאוחד. המוטיבים שעיצב ראזי לא הופיעו על הבול עצמו, אך נכללו במסגרתו של הגיליון הבולאי שהנפיקה עיראק ובחותמת שהופיעה על מעטפת היום הראשון של הבול. לאור הביקוש הרב אזלה המהדורה הראשונה של הבול, והודפסה מהדורה שנייה בגוון צבע מעט שונה. פיצוי נוסף קיבל ראזי מאחת האגודות הפלסטיניות לחובבי בולים, אשר הדפיסה את עיצובו כתוויות בולאיות המיועדות לאספנים.

שתי מהדורות הבול העיראקי בטונים שונים

גיליון הבול העיראקי ובשוליו המוטיבים של ראזי

פוליטית, אלא נובעת מהקיפאון השורר בשנים האחרונות בפעילות הדואר הכווייתי, שכמעט שאינו מנפיק בולים. עוד נעדרות מרשימת המנפיקות הן סוריה וערב הסעודית. סוריה הושעתה מהליגה הערבית בנובמבר 2011 על רקע הדיכוי האלים של מחאות "האביב הערבי" והרחקה מכל מוסדותיה. במקום הבול המשותף, וכדי להדגיש את מחויבותה המתמשכת לעניין הפלסטיני ולירושלים, הנפיקה סוריה באוגוסט 2019 בול וגיליון מזכרת לציון יובל לשריפה במסגד אל-אקצא. התמההותה של ערב הסעודית עם ההנפקה נובעת ככל הנראה מתמיכתה בנשיא טראמפ ובמדיניותו בנושא הפלסטיני, כפי שהשתקף בבול עליו הופיעו טראמפ והמלך סלמאן מנובמבר 2017. עם זאת, קיים עדיין סיכוי שערב הסעודית תצטרף בהמשך לשיירת המנפיקות.

הבול הסורי לציון יובל לשריפה במסגד אל-אקצא

בול סעודי לציון ביקור הנשיא טראמפ בממלכה

ההנפקה העומאנית ללא השגיאה

בול מאוחד, מסר מגוון

לבסוף, גם בקרב המדינות שהנפיקו את הבול המאוחד ניתן למצוא נימות משתנות. על אף שהבול מייצג קונצנזוס ערבי נרחב לגבי מעמדה של ירושלים כבירתה העתידית של מדינת פלסטין, עיון בעלוני המידע ובהצהרות הרשמיות שליוו את הנפקת הבולים מטעם רשויות הדואר במדינות השונות מגלה דגשים נבדלים. כך לדוגמה, הרשות הפלסטינית הייתה היחידה לנקוט קו לעומתי מפורש כנגד ארצות הברית. אלג'יריה גינתה בחריפות את ישראל והאשימה אותה בניסיון להשתלט על מסגד אל-אקצא. עומאן, מצידה, העדיפה להתמקד בהודעתה דווקא ביופיה הארכיטקטונית של כיפת הסלע והביעה תקווה כי הבול יישא עמו "מסר של שלום לעולם כולו". הנימה הפייסנית משקפת את מדיניות החוץ המסורתית שעיצב הסולטאן המנוח קאבוס, שבמרכזה תיווך ואיזון בין גורמים אזוריים (כולל ישראל והפלסטינים) תוך שמירה על דימוי ניטרלי.

נראה אפוא כי עבור כמה מחברות הליגה הערבית מהווה הפלטפורמה הבולאית סביבה בטוחה להבעת סולידריות סמלית עם הפלסטינים, אך זאת מבלי להסתכן בחיכוכים ישירים עם ארצות הברית וישראל או להתחייב לצעדי הזדהות מעשיים יותר. בנוסף להנפקת בולים, הכריזה הליגה הערבית על ירושלים כבירת המורשת הערבית וכבירת הסביבה הערבית לשנת 2019, צעדים שהוגדרו על ידה כ"התנגדות בדרכי שלום לכיבוש הישראלי". מסתבר שכפי שתמונה אחת שווה אלף מילים, כך גם הבול המשותף – הזהה בעיצובו – משקף עמדות ערביות שונות ואף מתחרות. ■

וגם במחירים אלה קשה להשיגו. ההנפקה הירדנית השנייה נמכרת אף היא בעשרות דולרים, מחיר גבוה באופן ניכר מערכה הנומינלי. שאר הבולים מוצעים לרוב בדולרים בודדים. מאז ומתמיד היה ביקוש גדול בארצות ערב לבולים הקשורים בפלסטין, אך המחירים הגבוהים של בולי עומאן וירדן נובעים בעיקר מההיצע המוגבל שלהם. כך למשל, בעוד תוניסיה הנפיקה 600,000 בולים, עומאן וירדן נוהגות להסתפק בכמויות קטנות יותר והדפיסו הפעם 5,400 ו-4,000 יחידות בהתאמה.

הרוב הדומם: המדינות שלא השתתפו בהנפקה

חרף העובדה שהחלטה על הנפקת הבול התקבלה פה אחד, 12 מ-22 המדינות החברות בליגה הערבית טרם מימשו אותה. הסיבות לכך מגוונות: הרשות הפלסטינית מעוניינת להנפיק בול, אך הדבר נבצר ממנה עד כה מהסיבות שפורטו לפנים; ג'יבוטי, איי קומורו, סומליה ובחריין לא נוהגות להנפיק בולים בנושא הפלסטיני (לכל אחת מהן הנפקה אחת בלבד בנושא זה בכל שנותיה); סודאן ומאוריטניה הנפיקו בעבר כמה בולים בנושא הפלסטיני, אך הפעם ביכרו שלא להשתתף; לתימן עשרות הנפקות בנושא הפלסטיני, אלא שהיא שרויה במלחמת אזרחים עקובה מדם, וכך גם לוב, שממשלתה המוכרת בראשות פאיז א-סראג' הבטיחה להנפיק בול משלה, אך טרם עשתה כן.

גם כוויית עדיין לא הנפיקה את הבול המשותף, אף כי הייתה אחת המדינות המובילות בהנפקות בנושא הפלסטיני עד 1991. אלא שבשנה זו תמך יאסר ערפאת בפלישה העיראקית לכוויית והדבר הוביל לגירוש מאות אלפי פלסטינים מהמדינה עם סיום המלחמה ולאיבה ארוכת שנים בין המדינה לבין הפלסטינים. עם זאת, ב-2001 הנפיקה כוויית סדרת בולים לתמיכה באינתיפאדה השנייה וב-2009 סדרה בנושא "ירושלים בירת התרבות הערבית". לפיכך נראה שהסיבה לאי-השתתפותה של כוויית בהנפקה הנוכחית אינה

בולי הכנסה מרמאללה ועזה

יורם גלעדי

בולי הרשות הפלסטינית החלו להופיע בשנת 1994 לאחר חתימת הסכמי אוסלו. עד שנת 2001, הודפסו בולי הרשות בגרמניה, בבית הדפוס שהדפיס גם את בולי גרמניה. משנת 2002 ועד לשנת 2005 שווקו הבולים על-ידי חברה בולאית מספרד. הדואר המרכזי של הרשות היה בעזה ומשם גם שווקו הבולים. עם השתלטות החמאס על עזה הופסקה הנפקת בולים חדשים. בשנת 2008 חודשה הנפקת הבולים מרמאללה כאשר בשנים האחרונות הדפסתם נעשת בבת-דפוס בבחריין וברדן כשכמויות ההדפסה קטנות מאוד – כ-4000 עותקים במהדורה. משנת 2009 הונפקו והודפסו בולים גם בעזה כאשר ההדפסה מבוצעת בבתי דפוס מקומיים באיכות הדפסה נמוכה מאוד וכשהשינונים של הבולים נעשים בצורה פרימיטיבית מאוד. במקביל, גם ברמאללה וגם בעזה מונפקים בולי הכנסה לביול מסמכים המונפקים על-ידי משרדי הממשלה השונים. בעזה הונפקו שתי סדרות בולי הכנסה שכל הבולים המופיעים בהן דביקים: בדינארים ירדנים לשימוש משרד הבריאות כאשר על הבול מופיעה מפת פלסטין (לפי הנרטיב הפלסטיני) ועליה דגל פלסטין. בשקלים חדשים לשימוש משרד הפנים, כאשר בבול מופיעה מפה שבה השטח הישראלי כבוס ומונף עליו דגל פלסטין. למרות הכחשת קיומה של מדינת ישראל, המטבע המופיע על הבול הוא NIS כלומר שקל ישראלי חדש. ■

בולי הכנסה מעזה בשקלים

בולי הכנסה מעזה בדינארים

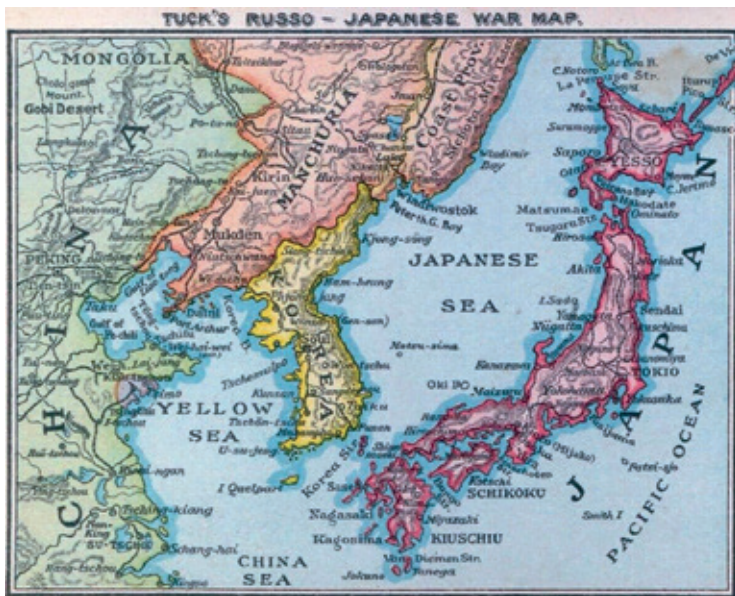

בולי הכנסה מרמאללה

"...התקבלו חמישה מכתבים – כולם עם החותמת של גינסבורג יקירנו"

(מ"א גינסבורג – הספק העיקרי לצי הרוסי באוקיינוס השקט בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20)

ולדימיר ברדיצ'בסקי וסטיב ווליס¹
תרגום: לילך גלעד²

המזרח הרחוק, 1904

26 בפברואר: "מטה הימייה המקולל לא מעביר לנו מכתבים למרות שיש באפשרותו לעשות כך. אפילו הרמטכ"ל שולח את המכתבים לבנו המשרת בצי דרך גינסבורג. כיצד אנו אמורים להילחם ביפנים כאשר משימה פשוטה כל כך כמו משלוח מכתבים לא יכולה להתבצע?! כבר חודשיים וחצי לא קיבלנו אות מהבית תודות להזנחה ולחוסר היעילות של הפיקוד."

27 בפברואר: "קצינים מבקשים מקרוביהם לשלוח מכתבים דרך משרדו של גינסבורג באודסה... בלעדיו לא היינו שורדים. הוא מספק לנו מזון וכל מה שדרוש לספינות הצי."

28 בפברואר: "מצפים להגעתה של ספינת הקיטור 'רגינה' שנשלחה עליידי גינסבורג ושאוּלִי תביא מכתבים."

27 באפריל: "הורה! חמישה מכתבים הגיעו מהספינה 'איזמרוד' – כולם עם החותמת של יקירנו גינסבורג."

מסגרת הזמן: מלחמת רוסיה-יפן. המלחמה התנהלה בין ה-8 בפברואר 1904 ל-5 בספטמבר 1905 ופרצה בעקבות המאבק על השליטה בצפון-מזרח האימפריה הסינית המתפוררת ובעיקר על חבל מנצ'וריה וחצי האי קוריא. הקרב הראשון במלחמה היה התקפה על בסיס הצי הרוסי בפורט ארתור ב-1904. המלחמה הסתיימה בניצחון היפנים לאחר כניעת המבצר הרוסי בפורט ארתור ובתבוסת הצי הרוסי בקרב צושימה. הכוח הימי הרוסי שנלחם במזרח הרחוק נחלק לשניים – האחד שבסיסו בוולדיווסטוק והשני בפורט ארתור. כוח נוסף של השייטת השנייה והשלישית של צי האוקיינוס השקט יצא באוקטובר 1904 מזהים הבלטי לכיוון מזרח במטרה לתגבר את הכוחות.³ מחקרים רבים נכתבו אודות מסע השייטות בפיקודו של האדמירל ז. רוז'סטבנסקי (Z. Rozhdestvenky), ואף על פי כן לא הכל נחקר וכאן המקום לחשוף לראשונה סיפור מעניין על פעילותו הברוכה של אדם מיוחד – מויסי אקימוביץ' גינסבורג (Moysey Akimovich Ginsburg).

להלן ציטוטים ממכתבים וזיכרונות שנכתבו על-ידי אנשי הצוות, שהשתתפו במסע זה לקרוביהם בארץ המולדת: 7 בינואר 1905: "שלשום היה יום מיוחד ושמח! – התקבל משלוח הדואר הראשון שנשלח עליידי גינסבורג עם ספינת הקיטור הצרפתית של חברת 'מסאנג'רי מריטים' (Messengery Maritim). קיבלתי שבעה מכתבים וחבילת עיתונים שהאחרון שבהם היה מה-16 בנובמבר." 3 בפברואר: "מטה הימייה המרכזי לא טורח להעביר לנו מכתבים אלא משתמש בשירותיו של גינסבורג שהם הרבה יותר יעילים ומהירים."

1 המאמר המקורי התפרסם ב"ROSSICA, 174, Spring 2020. ולדימיר ברדיצ'בסקי הוא אספן שחי בישראל עד לפני מספר שנים והציג בתערוכות בולים בארץ ובחור"ל. הוא מתגורר כעת עם משפחתו בניו יורק. סטיב ווליס – שותף לחיבור הספר David Skipton & Steve Volis, Soviet Clandestine Mail Surveillance 1917-1991 (הספר קיים בספריית ההתאחדות).

2 מכיוון שהמאמר ארוך ומשופע בפרטים רבים, בחרתי לשים דגש על עיקרי הדברים ולהתאימם לפורמט התוכן של שבל. אני מודה למר ברדיצ'בסקי על ההערות וההארות ועל תרומתו לפתיחת צוהר לנושא מעניין שלא נכתב עליו עד כה.

3 לקריאה נוספת בויקיפדיה על המסע הבלטי: https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A1%D7%A2_%D7%94%D7%A6%D7%99_%D7%94%D7%91%D7%99%D7%A1%D7%A2_%D7%94%D7%A6%D7%99_%D7%94%D7%91%D7%99%D7%98%D7%99

ההמחאות של גינסבורג נאמר שהן נסחרו במנצ'וריה בשווה לזהב. עד כדי כך הגיעה הצלחתו המסחרית של האיש וכל זאת, על פי עדותו של גינסבורג, מתוך נאמנות מלאה לצי הרוסי.

מי עומד מאחורי האישיות שנקראת גינסבורג? מה עשה? כיצד פעל? מדוע זכה לכבוד והערכה מרבים כל כך?

מבני המחסנים של גינסבורג בפורט ארתור

מויסי אקימוביץ' גינסבורג 1851-1936 (התמונה מ-1900 בערך)

לפני תחילת המלחמה ב-1904 היו עסקיו של גינסבורג חובקי עולם. היו לו נציגויות בפורט ארתור (הסניף הראשי), בוולדיוסטוק, בסנקט פטרסבורג, באודסה, בנגסאקי ובסינגון. קשריו העסקיים ביפן ובסין איפשרו לו להיחשף לידיעות בדבר ההכנות של היפנים למלחמה ואת אלה העביר לממשל הרוסי. כתוצאה מכך הוא הונחה לתגבר את מלאי המזון והתרופות, למלא את המחסנים בכל הציוד הדרוש ולרכוש כמויות גדולות של פחם לשינוע צי הספינות של השייטת בפיקודו של האדמירל רוז'סטבנסקי שיצא למסע מהים הבלטי למזרח הרחוק. האופרציה המורכבת התאפשרה בזכות מקדמה של 5 מיליון רובלים שקיבל ממחלקת הימייה, סכום שאיפשר לו לחכור צי גדול של ספינות קיטור שפקד את נמלי הים באירופה, בארצות הברית ובסין, שם הועמסו האניות בציוד הדרוש וגם **במכתבים**, שהם הסיבה למאמר זה.

מויסי אקימוביץ' גינסבורג נולד בשנת 1851 למשפחה יהודית ענייה בקרבת העיר ווהלין, אז חלק מהקיסרות הרוסית. עוד בצעירותו עבד לפרנסתו במשרדי המכס בעירו ומגיל 15 החל במסע העסקים שלו. ראשית לאודסה, משם להמבורג בגרמניה, לליברפול באנגליה ואז לנוי יורק, בה התגורר במשך שלוש שנים. בגיל 24 עזב גינסבורג את ארצות הברית ועלה על ספינת קיטור לסין. הספינה עצרה לחניית ביניים ביוקוהמה שביפן ושם מחליט גינסבורג להשתקע. השליטה שלו ברוסית, בגרמנית ובאנגלית איפשרה לו להתקבל לעבודה במחסן שסיפק ציוד וסחורה לספינות הצי הרוסי. שנה וחצי לאחר מכן הוא פתח עסק עצמאי והציע שירותי נמל לספינת המפרש גאידמק (Gaidamak) שעגנה באחד מנמלי יפן. העסק התרחב לספינות נוספות וגינסבורג הפך לסוכן המוביל של הצי הרוסי באוקיינוס השקט. כדאי לציין שגינסבורג ביסס את מעמדו ביפן, שנמליה שימשו בתחילה כבסיס האם של הימייה הרוסית ורק לאחר מספר שנים הפכה ולדיוסטוק לנמל הבית של הצי והוא הרחיב את עסקיו גם שם.

העמסת פחם על אחת מספינות השייטת השנייה של הצי הרוסי בים

העיתונאי הרוסי נוז'ין (E. Nozhin) כתב מאוחר יותר ששמו של גינסבורג היה קשור באופן ישיר לצמיחת השפעתה של רוסיה במזרח הרחוק ולחיוזוק הכוח הימי שלה לחופי האוקיינוס השקט. בשנות השבעים של המאה ה-19, עם תחילת התבססות הצי הרוסי ביפן, היה גינסבורג הרוסי היחיד שרקם קשרים מקומיים, שהכיר את המרחב המקומי ושאליו פנו מפקדי הספינות כדי לקבל סיוע ואספקה. עדות דומה הגיעה גם מקצין המשמרת על הספינה "רוסיה" (Rossia), הדוכס הגדול קיריל ולדימירוביץ', שציין שגינסבורג סיפק את כל מחסורם "מסיכה ועד עוגן, וממסמר עד ארובה" וכל מה שעליהם לעשות היה לשלוח הזמנה והציוד היה מגיע בזמן. על

1. הוד מעלתו פיליפ אלכסנרוביץ' דגטרב, משרד הנמל בסנקט פטרסבורג, להעברה לשייטת השנייה של צי האוקיינוס השקט.
 2. בית המסחר גינסבורג ושות' באודסה. חשוב ביותר לשלוח את המכתבים במעטפה כפולה: על המעטפה החיצונית לרשום את הכתובת של גינסבורג ובמעטפה הפנימית את שמי. את שם הספינה יש לרשום על פתק ולהדביק לאחת מפינות המעטפה הפנימית באופן כזה שניתן יהיה לתלוש אותו בקלות. מפקדת הצי ממליצה על שיטת המשלוח הזאת וסיבותיה עמה. המכתבים הנשלחים מהספינה לא מצונזרים ואנחנו יכולים לכתוב ככל העולה על רוחנו" (הקצין וירובוב נהרג לבסוף בקרב צושימה, בשנת 1905).

המכתב היחיד ששרד

לא נמצאה עד היום עדות להישרדותם של מכתבים שנשלחו לאנשי צוות ספינות השייטת השנייה בזמן המלחמה, חוץ ממכתב שהגיע לספינת הסוחר "קובן" (Kuban). הסיבה לכך ברורה: רוב הספינות טובעו והשאר נפלו בידי היפנים. מכל צי האוקיינוס השקט, רק שלוש ספינות הצליחו להגיע לוולדיוסטוק. ומתוך מה שידוע לנו לאף אחד מפרטי הדואר ששרדו בכל זאת מהשייטת לא היה קשר לגינסבורג.

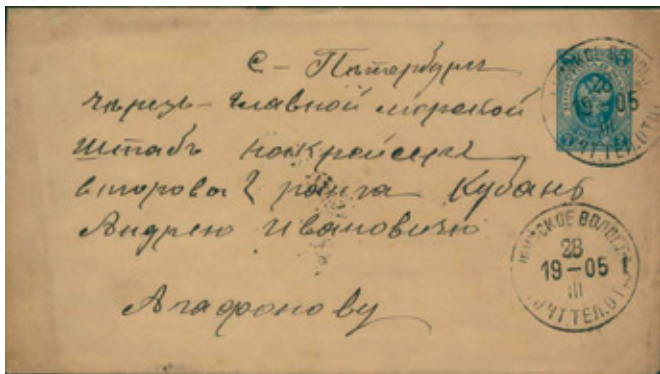
המכתב נשלח משוזקו (Shujskoe), במחוז וולגודסקיה שמצפון למוסקבה, לאיש צוות האונייה "קובן" דרך מטה חיל הים בסנקט פטרסבורג. המכתב הוחתם בחותמת "Shujskoe Volog. P., 28.III.1905".

עם תבוסת הצי הרוסי בצושימה, לא היה עוד צורך בשירותיו של גינסבורג ופעילותו המסחרית פסקה. לאחר המלחמה הוא עבר להתגורר בסנקט פטרסבורג והקדיש את עצמו לפעילויות צדקה, למתן תרומות ולהקמת מבני ציבור בעיר הולדתו ראדזיבילוב. על תרומתו במלחמה הוענק לו אות המסדר ע"ש סנט ולדימיר.

בית החולים זמסטבו על שמו של גינסבורג

בשנת 1915 נשלח גינסבורג על-ידי מיניסטרוני הצבא לארצות הברית כדי לרכוש נשק עבור הצבא הרוסי. בעקבות מהפכת אוקטובר ב-1917 הוא איבד את כל רכושו, עזב את רוסיה ובנה ביפן מלון לפליטים רוסיים. מאוחר יותר, הגיע לפריז ובה המשיך בפעילותו הפילנתרופית לטובת מלחי הצי הרוסי. גינסבורג נפטר ב-3 ביולי 1936.

חזית המעטפה שנשלחה לספינת הסוחר "קובן" (אוסף ברדיצ'בסקי)

אגרטה הנצחה לזכרו של הנדיב מ"א גינסבורג (עקיבא גינסבורג), 1916, מוזיאון סנקט פטרסבורג

גב המעטפה שנשלחה ל"קובן"

משלוח המכתבים לספינות השייטת

את הדרך בה יש לשלוח את הדואר לספינה (באמצעות גינסבורג) מתאר קצין הטורפדו סגן וירובוב (P.A. Virobuv), במכתב לאביו: "2 באוקטובר 1904, שלח לי את המכתבים לאחת מהכתובות הבאות:

מכתב מספר 2

מכתב רשום מאודסה לנגסאקי. ממוען למ' גינסבורג ושות', משרד הבנק, נגסאקי, מאת יסאול (דרגה צבאית) איריניובסקי, אודסה (כתובתו המדויקת מצוינת). מצורף שטר מטען. הכיתוב 2/2 בפניה השמאלית בא לציין שכנראה מדובר במכתב השני מזוג מכתבים השייך להתכתבות הזאת. בצמוד לחותמת העגולה "ספינת קיטור אודסה ולדיוסטוק" מוטבע המספר 5262 - כנראה מספר רישום לדואר נכנס.

חזית המכתב מאודסה לנגסאקי (אוסף S. Volis)

גב המעטפה מבויל בסדרה ה-12 של רוסיה (1889-1892). שני בולים של 7 קופיקות וששה בולים בערך של קופיקה אחת. זה היה תעריף המשקל ביותר למשלוח בינלאומי רשום בין התאריכים 1889-1917. כל הבולים חתומים בחותמת הנדירה "ספינת הקיטור אודסה ולדיוסטוק" עם המספר הסידורי 5.

גב המעטפה מאודסה לנגסאקי

בגב המעטפה חותמת הגעה לסנקט פטרסבורג "S. Petersburg, 2.IV.1905". על מעטפת ההדפס בול של 7 קופיקות - תעריף נכון של דואר בינעירוני למכתב סגור. אין שום עדות על גבי המעטפה שהמכתב הגיע ליעדו.

הדואר נשלח בדרך כלל מסנקט פטרסבורג לספינות השייטת עלידי ספינות חולפות. ה"קובן" הייתה חלק מהשייטת הרוסית שהוצבה בחופי הודו-סין הצרפתית (מפרץ קאם ראן). ב-1 במאי 1905 עזבו הספינות את המפרץ והפליגו לכיוון צושימה.

ארבעה מכתבים בלבד

למרות תרומתו רבת החשיבות של מ"א גינסבורג לצי הרוסי במערכה באוקיינוס השקט, שרדו רק ארבע מעטפות הנושאות את שמו. למרבה הצער, כולן מתוארכות לתקופה שלפני המלחמה.

מכתב מספר 1

המכתב נשלח בדואר רשום מפורט ארתור לסינגפור וממוען למ"א גינסבורג, עבור M. Mess (אחיו של גינסבורג). בספרו של קנת' קלארק יש תיאור מפורט של המעטפה. היא מבוללת בבול אחד של 1 רובל ובחמישה בולים של 10 קופיקות - תעריף דואר רשום למשקל כבד לסינגפור. החותמת היא של "משרד הדואר 4, בפורט ארתור 6" בספטמבר 1900. בגב המעטפה חותמת טרנזיט "משרד הדואר הרוסי 1, בשנחאי 18" בספטמבר 1900. המכתב נשלח בספינה הצרפתית "Messageries Maritimes" עם חותמת "Ligne N, Paq. Fr מספר 2 ב-4 באוקטובר" (NS). על המעטפה הערה שהיא התקבלה כשהיא פתוחה ונחתמה מחדש. חותמת הגעה "סינגפור 15" באוקטובר" (NS).

4 K.G. Clark. The History & Postal History of Japan's Wars. Volumes I, II
 5 התאריכים במאמר הם על פי לוח השנה היוליאני שהיה נהוג באימפריה הרוסית עד 1918. במאמר המקורי באנגלית, כאשר ההתייחסות היא ללוח השנה היוליאני המחברים מציינים זאת ב-OS (old style) וללוח הגריגוריאני ב-NS (new style).

חותמת זאת מופיעה, כאמור, גם בחזית המעטפה. התאריך הרשום בחותמת לא ברור אך למרבה המזל חותמת הגעה יפנית בחלקה העליון של חזית המעטפה מאפשרת להגדיר את התאריך. כתוב בה: "היזן נגסאקי 34.12.20" (20 בדצמבר 1901 NS). היזן היה שמו הקדום של המחוז בו שוכנת נגסאקי. מסלול השיט של הספינה "אודסה ולדיובסטוק", שכלל עצירה בחנקו ובנגסאקי, התבצע על ידי "צי המתנדבים הרוסי" מ-1892 ועד 1903. משך ההפלגה בכל כיוון היה כ-45 יום.⁶

מכתב מספר 3

המכתב נשלח מסינגפור ב-30 באוקטובר 1900 (NS) לגינסבורג ושות' בנגסאקי, יפן. המכתב מבויל בשני בולים 5+3 סנט של ישובי המצרים (סינגפור הייתה כלולה בקבוצה של טריטוריות בריטיות בדרום מזרח אסיה שנקראה "ישובי המצרים" – Straits Settlements).

מכתב לגינסבורג מסינגפור (אוסף S.Bravman)

לסיום חוזרים מחברי המאמר ומציינים שטביעת החותם של גינסבורג "הנדיב" על מכתבים שנשלחו באמצעותו לאנשי צוות ספינות השייטת השנייה של צי האוקיינוס השקט הרוסי טרם נחשפה אבל מי יודע, יתכן שיבוא יום והיא תתגלה? ■

תודה על תרומת בולים לנוער

- משה רומנו – תל־אביב
- שוקי פרידמן – לזכר האבא יהודה פרידמן ז"ל ולזכר הסבא מלך ספקטור ז"ל
- יובל כהן – גדרה
- אפרת בר שלום – גדרה
- רז חיותה – לזכרם של ישראל רוזנברג ורז אליהו ז"ל

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה
- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue
Ask about special low vendor commission rates.

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-456-9508

גלויה מספר 4 (מספרו של קלארק – הערה 4)

הגלויה נשלחה מפורט ארתור ללאוניד איונוב, קצין ארטילריה שהיה מוצב בספינת הקרב רזבוניק (Razboinik)⁷ דרך משרדו של מ' גינסבורג בנגסאקי. הגלויה מבוילת בבול 3 קופיקות עם חותמת פורט ארתור סדרה 7, מתאריך 11 בנובמבר 1903. חותמת ההגעה היפנית היא מ-25 דצמבר 1903 (NS). הגלויה מופנית לעיר מאסאן שבקוריאה עם חותמת טרנזיט של נגסאקי (NS) 36-12-30. חותמת הגעה לקוריאה נושאת את התאריך 2 בינואר 1904 (NS).

⁶ דוקוֹפּלוֹט הייתה חברת ספנות רוסית בשליטת המדינה שנוסדה ב-1878. מטרת הקמתה הייתה להעמיד לרשות רוסיה צי של אוניות סוחר חמושות ומהירות. היא מומנה על ידי תרומות שנאספו באמצעות מוניים ומכאן שמה – "צי המתנדבים הרוסי".

⁷ הספינה רזבוניק טובעה על ידי אנשי הצוות בפורט ארתור ב-2 בינואר 1905 (NS) בזמן הכניעה ליפנים.

75 שנה לתערוכת הבולים הראשונה "פילא 1945"

לילך גלעד¹

ביטאון "אגודת חובבי בולים" מיוני 1940 מבשר ד"ר ב' רהפלד, יו"ר האגודה, על היערכות לקראת תערוכת הבולים "פילאקס" שמתוכננת לאוקטובר של אותה שנה ומבקש ממי שמעוניין להשתתף בתערוכה לפנות למערכת "ירחון הבולאי הארצישראלי". התערוכה אינה יוצאת לפועל ורק באפריל 1945, ביוזמת חברי האגודה ובחסות מחלקת הדואר והטלגרף של ממשלת המנדט הבריטי, מתקיימת תערוכת הבולים הארצית הראשונה "פילא 1945" (קדמה לה תערוכה מקומית בחיפה ב-1939).

תחרות נושאת פרסים לעיצוב בול דואר חדש בארץ ישראל היוותה את אחד ממוקדי המשכה של התערוכה. את התחרות יזמו המארגנים מתוך הבנה שיש לעודד את הבולאות בארץ על-ידי הנפקת בולים חדשים. בהקדמה לקטלוג התערוכה, ציין ג"ה וובסטר, מנהל הדואר, את מעורבותם הברוכה של האגודות הבולאיות ביוזמה הזאת ואת תרומתן "לאיכות הבולים, ציוריהם וצורתם". מבין שלושים ההצעות שהוגשו לתחרות על-ידי הגרפיקאים, בחר צוות השופטים בראשותו של מנהל הדואר בשלוש הצעות: במקום הראשון, איור של מבנה מוזיאון רוקפלר; במקום השני, איור של אריה מכונף מן המיתולוגיה המסופוטמית; ובמקום השלישי בול עם איור של עץ זית עתיק על רקע תבליט של ארץ ישראל.³ למרות הציפיות וההבטחות, הבולים החדשים לא הונפקו, וסדרת בולי הנוף משנת 1927 המשכה לשמש את הדואר עד לתום תקופת המנדט הבריטי.

בכתב העת "הגלגל" נכתב כך: "תערוכת הבולים הארצישראלית הראשונה – פילא תש"ה – המתקיימת באולם התערוכה המתמדת של התאחדות בעלי התעשייה בתל אביב שאליה זורם זרם בלתי פוסק של רבבות מבקרים, היא לפי ביטוי הנכון של וובסטר, מנהל הדואר הכללי בארצנו, מאורע בעל חשיבות ציבורית רבה. בתערוכה זו, שכוללת כ-70,000 בולים שונים ששווים מגיע לפי אומדנות שונות מ-25 אלף לא"י ועד 45 אלף לא"י משתתפים לצידם של מחלקת הדואר והטלגרף בירושלים, גם שלושת הקלובים הפילטלסטיים (שניים מתל אביב אחד מחיפה) ר-118 מציגים פרטיים – גם נציגויות רשמיות של שלטונות הדואר מהארצות הסמוכות כגון: מצרים, סוריה, לבנון ועבר הירדן [...] חסרה רק נציגות רשמית מעיראק".² הסיקור התקשורתי היה נרחב, כתבות מפורטות הופיעו בעיתונים וטקס הפתיחה אף שודר ברדיו.

לכבוד האירוע הנפיק הדואר המנדטורי גלויה אחת בעלת שתי תשניות – האחת בעלת רקע כחול והשנייה בעלת רקע שחור. בנוסף, הוכנו שתי חותמות – האחת לדואר רשום והשנייה לדואר רגיל. את שתי החותמות ניתן לראות על הגלויה המצולמת.

³ הצילומים מתוך הערך בויקפדיה: בולי המנדט שלא הונפקו. https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%91%D7%95%D7%9C%D7%99_%D7%94%D7%9E%D7%A0%D7%93%D7%98_%D7%A9%D7%9C%D7%90_%D7%94%D7%95%D7%A0%D7%A4%D7%A7%D7%95#cite_note-2

¹ תודה לגנדי ברמן על הייעוץ והעברת הפרטים הבולאיים לכתבה זאת.
² משה סביסלוצקי, כתב העת "הגלגל", 19 באפריל 1945.

טקס הפתיחה התקיים ביום א', 8 באפריל 1945 בשעה 12:00 והתערוכה הייתה פתוחה לציבור במשך ארבעה ימים שבמהלכם ביקרו בה, על פי הדיווחים בעיתונות, כעשרים וחמישה אלף אנשים.

מעיון בקטלוג התערוכה עולים מספר פרטים מעניינים. המבנה הארגוני כלל מספר ועדות, ביניהן ועדת החסות שכללה בין היתר את מושל מחוז לוד, נשיא התאחדות הסוחרים בישראל, מנכ"ל בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ וראש עיריית תל אביב; הוועד הפועל, בראשות דוקטור ב' הפלד; ועדת השופטים שכללה שמונה שופטים, ביניהם ד"ר ס' אשר, ד"ר ג' הסקי, ד"ר ו' הקסטר; וועד הכבוד הפילטלי.

עמוד שלם בקטלוג הוקדש לרשימת התורמים, שלושים ושלושה במספר, רובם מענף הטקסטיל וההלבשה. סכום התרומות נע בין 5 ל-50 לא"י מלבד בנק אלרן בע"מ ובית ההשקעות מוריץ מ. את.ק. טוכלר שהרימו תרומה גבוהה מאוד בסך 12,500 לא"י כל אחד.

גם מעורבותם הפעילה של סוחרי הבולים בסצנה הבולאית של אותם ימים באה לידי ביטוי בתערוכה: ארגון הסוחרים פרסם רשימה של 30 סוחרים, רובם מתל אביב, אך גם מחיפה וירושלים (חלקם עדיין זכורים עדיין לוותיקי הבולאים שבינינו). היו גם כאלה שקנו שטחי פרסום בקטלוג כמו למשל ד"ר צירקר, שהציע למי שרוכש את גלוית התערוכה לקנות גם תלושים שיאפשרו למקבל הגלויה לבחור בולים בהתאם לגובה הסכום המצוין בתלוש. בשפתנו היום, היינו קוראים לשיטה Giftcard.

ולעיקר העיקרים – תצוגות הבולים והפן הפילטלי: אוספי התערוכה חולקו לשני מדורים: המדור שמחוץ לתחרות (אורחי הכבוד) והמדור התחרותי.

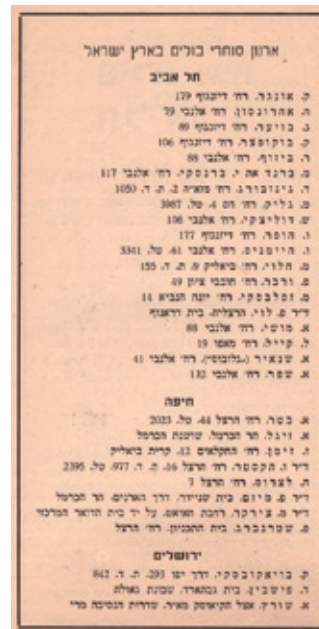
את מדור הכבוד פתחו שני האוספים של מנהל הדואר הכללי: מזכרות פילטליות ודואר השדה בארץ ישראל. בנוסף, הוצגו במדור זה ארבע תצוגות של מחלקת הדואר והטלגרף ירושלים: בולי א"י, בולי הדואר האחרונים, "דואר בפרשוט" – חשיפה של אחד משני מכשירי הצניחה שבהם השתמשו להצנחת חבילות הדואר ברמלה ובתל אביב מספינת האוויר "גרף צפלין" ב-27 במרץ 1929 והתצוגה האחרונה שכונתה "סטטיסטיקה" והתייחסה לרשימה מעודכנת של כל סניפי הדואר והסוכנויות בארץ ושעות הפעילות שלהם. את המדור חתמו אוספים של הנציגויות הרשמיות של מחלקת הדואר והטלגרף ברבת עמון, בביירות, בקהיר ובדמשק.

המדור התחרותי כלל 118 אוספים בחלוקה פנימית ל-14 קבוצות – Groups (ארץ ישראל, המזרח התיכון, האימפריה הבריטית, אירופה, דואר אויר, יודאיקה, נוער, ספרות, ציוד בולאי, זיופים ועוד). בנוסף, כל אוסף קוטלג לאחד משלושת המדורים (Classes) הבאים: א. מחקר בולאי; ב. אוספים מתמחים; ג. אוספים כלליים (מכל העולם). לדוגמה: נושא האוסף של אריך לוי היה באואריה (בוואריה) והוא היה משויך לקבוצה 4 (אירופה) ולמדור ב' (אוסף מתמחה).

קצרה היריעה לסקור את האוספים ולהשוות את נושאי האיסוף ואופן הצגתם למה שנהוג כיום. אך בהחלט כדאי להביא את התרשמותו המקצועית של ד"ר זיגפריד אשר, יו"ר חבר השופטים בתערוכה, כפי שנכתבה בביטאון האגודה הבולאית של מצרים, L'Orient Philatelic, משנת 1945:

"...התערוכה הייתה מוצלחת ביותר בהתייחס למבקרים ולאוספים. 118 אוספים התקבלו לתצוגה וכ-50 נדחו מחוסר מקום. כ-25,000 מבקרים מהארץ והמדינות השכנות בקרו בתערוכה במשך ארבעה ימים ולעיתים נסגרו הדלתות בגלל הצפיפות הרבה. רמת הפריטים שהוצגה הייתה גבוהה ביחס למה שהוצג עד כה בתערוכות מקומיות, ובמקרים רבים הסטנדרט היה גבוה ביותר בדומה לזה הנהוג בתערוכות בינלאומיות.

ניכרת הייתה היעדרותם של אוספים כלליים [הכוונה לאוסף שמכיל בולים מכל העולם; ל"ג] ואת זה כנראה אפשר לייחס לכמות הבולים הגדולה שהונפקה בשלושים השנים האחרונות ושמנעה מהאספנים

מ' זסלבסקי, שאף הוא הופיע ברשימת הסוחרים, נקט בגישה שיווקית נוספת. הוא הדפיס מעטפות עם שם העסק שלו ושלה אותם מהתערוכה. הכתובת על גבי החותמת Tel Philatelic Exhibition Aviv, אפריל 1945, היום בחודש לא ברור.

4 על פעילותו הבולאית רחבת ההיקף של ד"ר אשר, מבחירי הבולאים בארץ ישראל אפשר לקרוא בכתב העת הבולאי העברי מספר 1 ביוני 1952, ובאתר על שורשי המשפחה היהודית <http://din-online.info/pdf/dorot25-2.pdf> מתוך: The Holy Land Philatelist, No. 35/36 Sep-Oct 1957, pp. 78-79.

המגמה התהפכה ובולים קלאסיים כמו הקנטונים של שוויץ, אנגליה, גרמניה, ובכלל הבולים הראשונים של כל מדינה כמעט עמדו במרכז המכירות. אני לא יכול להיזכר בכמות עשירה כל כך של בולים 'בינלאומיים'.

בנוסף אפשר היה להבחין בתערוכה במגמה חדשה הנוגעת למתודיקה של איסוף. האספנים היו הרבה יותר משוחררים מהנוהג של ארגון התצוגה על פי הקטלוג. בימים אלה האספן בונה את התצוגה שלו באופן חופשי יותר. רואים אוספים באוריינטציה גיאוגרפית כמו תצוגת המדינות לאורך הנילוס, או אוריינטציה היסטורית המציגה תהפוכות היסטוריות כפי שבאות לידי ביטוי על גבי הבולים (לדוגמה סלובקיה). גם בניית האוסף על פי הציורים על הבול כמו מוסיקאים, מדענים, ספורט, בעלי חיים מאפיינת את המגמה החדשה. מלאכתם של השופטים לא הייתה קלה והיא נעשתה בכפוף לכללים של פ.י.פ. הערכת האוספים לא נעשתה על פי ערכם המסחרי של הבולים באוסף אלא בהתאם למחשבה ולמחקר שהושקע באוסף".

לסיכום, ניתן לומר שאפילו במושגים של היום התערוכה הייתה מוצלחת ביותר – בהיקף התצוגות, בכמות המבקרים, ברמת האוספים, במספר המבקרים ובעניין התקשורת באירוע המיוחד. המעורבות של מחלקת הדואר והטלגרף המנדטורית, הן במימון והן בתכנים, הייתה בולטת מאוד ותרמה מאוד להצלחת התערוכה. אם נתייחס לדיווח של ז' אשר, בהחלט ניתן לראות בתערוכה זאת את ניצני ההתפתחות של תחומי האיסוף המודרניים – המסורתי, תולדות הדואר והתמאטיקה. לא נותר לנו אלא להתקנא. ■

ד"ר זיגפריד אשר

להציג את כל החומר. מאידך אוספים מיוחדים, כאלה שממוקדים במדינה אחת, או אוספים שמיון הפריטים בהם נעשה על פי מהדורות הנפקה או לוחות הדפסה, או אספנים שהציגו בנוסף לבולים גם חותמות ופריטים אחרים – אוספים אלה אפיינו את התערוכה. תופעה בולטת נוספת נצפתה בדוכני סוחרי הבולים: בדרך כלל רק פריטים בולאיים חדשים מוצגים במתקני התצוגה ואילו הפעם

יינות כרמל מזרחי על הצפלין – הוכחה נוספת

הוזמנו לטיסה פוליטיקאים כמו שר התחבורה, נשיא הרייכסטאג ואנשי ציבור בעלי השפעה וכמובן עיתונאים שהמפורסם שבהם היה ד"ר וולפגנג פון וייזל, אחד הכוכבים של רשת העיתונות הגדולה ביותר באירופה – חברת אולסטין.

בזמן שספינת האוויר ריחפה מעל ים המלח חגגו הנוסעים את חג הפורים, קראו במגילת אסתר והשיקו גביעים של יין כרמל מזרחי שהועלו לספינה על ידי העיתונאי היהודי, ד"ר וייזל בעצמו. בנוסף הוחלפו ברשת האלחוט ברכות לרגל החג בין הקברניט הראשי של הצפלין, ד"ר הוגו אקנר וראש העיר תל אביב, מאיר דיזנגוף. ■

It was while the airship was cruising over the Dead Sea that the religious feast of Purim was celebrated aboard by reading from the scrolls of Esther, and Palestine was toasted in Carmel wine brought along by Dr. Weisl, who was himself a Palestinian. Radio messages were exchanged between Dr. Eckener and Mr. Meir Dizengoff, the first mayor of Tel Aviv.

ציטוט מתוך עמוד 34 בספר של פרד בלאו

המשך לדיון סביב השאלה האם הוגשו על סיפון הצפלין יינות של כרמל מזרחי מביא חיים שמיר¹ את הדברים הבאים:

הטיסה ה-18 של הצפלין החלה ב-25 במארס 1929 וארכה ארבעה ימים, עד ל-28 בחודש.

תאריכים האלה היו בעלי משמעות בלוח השנה העברי באותה שנה. 25 במארס חל ב"ג אדר – יום תענית אסתר; 26 במארס חל ב"ד אדר – פורים; 27 במארס חל בט"ו אדר – שושן פורים.

לטיסה עלו 68 אנשים מתוכם 27 נוסעים ו-150 ק"ג דואר. יחסי ציבור גדולים תוכננו לטיסה זאת במטרה לשכנע את ממשלת גרמניה להמשיך לממן את פרויקט ספינת האוויר. למטרה זאת

1 חיים שמיר, חבר התאחדות ומחבר הספר Israel Foreign Postal Links. היה מקורב מאוד לפרד בלאו, מחבר הספר Graf - The Orient Flight L.Z. 127 - Zeppelin, ממנו מובא הציטוט.

מחנה הריכוז ברגן-בלזן – בול וטקס יום זיכרון מצומצם בצל הקורונה*

מחנה הריכוז ברגן-בלזן, הגדול ביותר על אדמת גרמניה, היה היחיד שהפך עם שחרורו למחנה עקורים ולמרכז העצבים של שארית הפליטה באזור הכיבוש הבריטי בגרמניה – מופת ליוזמתם של הניצולים, להתארגנות הלאומית של שארית הפליטה, ליצירתה של מערכת שלטון עצמי, כעין מדינה בדרך, ולמאבק למען העלייה לארץ ישראל. ■

סטפן וייל ראש ממשלת נידרזאקסן, אוזח בבול בטקס הזיכרון

ב-19 באפריל 2020 התקיים בפעם הראשונה במחנה הריכוז ברגן-בלזן שבגרמניה טקס יום זיכרון סמלי ומצומצם ללא קהל, ובהשתתפות שלושה אנשים בלבד: ראש ממשלת מדינת נידרזאקסן (סקסוניה התחתונה) שבגרמניה, סטפן וייל, נשיא הקהילות היהודיות במדינה עו"ד מיכאל פירסט ומנכ"ל קרן אתרי ההנצחה בגרמניה. הכוונה המקורית הייתה לקיים טקס רב רושם בהשתתפות אח"מים מכל העולם לציון יום השנה ה-75 לשחרור המחנה, אולם בעקבות מגפת הקורונה נערך הטקס במתכונת מצומצמת בלבד.

אנדרטת זיכרון שהוקמה במחנה הריכוז ברגן-בלזן לזכר 30,000 קרבנות המחנה היהודים

אנה פרנק – סדרת הזהב

ארבעה בולי זהב (24 קראט) עם דגש על מאורעות שהותירו חותם על הדמויות שחוו אותם ושימשו השראה לדורות הבאים ינפיק הדואר ההולנדי לציון 75 שנים לסיימה של מלחמת העולם השנייה. אחד הבולים, שהונפק ב-23 במרס 2020, נושא את דיוקנה של אנה פרנק ממאי 1942, כשהייתה בת 12. בתחתית התמונה הכיתוב "קיטי היקרה". קיטי היא שמה של חברתה הדמיונית שאליה כתבה אנה פרנק ביומנה. מחיר הבול: 50 יורו. ■

בטקס הצנוע ששודר בטלוויזיה המקומית הוצג בול יום השואה לשנת 2020 שהנפיק השירות הבולאי ביוזמת אנשי ארגון שארית הפליטה ברגן-בלזן בישראל. הבול הוקדש לתופעה הייחודית של מחנה העקורים שהוקם מרחק של פחות מקילומטר מהריסות מחנה הריכוז, פרק שנעלם למרבה הצער מבין דפי ההיסטוריה. הבול הזה מציג את הכרזתו של הוועד היהודי המרכזי של שארית הפליטה בקונגרס הראשון של שארית הפליטה בברגן-בלזן כבר בספטמבר 1945: "פיתחו את שערי ארץ ישראל!".

מי שצפה בשידור הטלוויזיוני של הטקס מביתו שבכפר שמריהו, היה שרגא מילשטיין, יו"ר ארגון שארית הפליטה ברגן-בלזן בישראל, ארגון הכולל 400 איש מבני הדור הראשון, השני והשלישי, העומדים בקשר עם אתר ההנצחה בברגן-בלזן ומקיימים אירועים להנצחת השואה. בין השאר מנסה הארגון להנציח את העובדה כי מי שנותרו מפליטת יהודי גרמניה דווקא לא ביקשו לבכות על מר גורלם אלא פעלו בגאון לשיקום הניצולים והדחיפה להקמת מדינה ליהודים.

* הכתבה הועברה לידענתנו על ידי אריה אולבסקי.

"היכל השמות" ביד ושם – ייצוג ישראלי על בולי בריטניה

הנצחה לחיילים שנפלו בזירות הקרב. בול "היכל השמות" הוא מחווה ושותפות של העם הבריטי במשימה ההיסטורית להנצחת קורבנות השואה.

בנוסף מכילה גליונית הזיכרון שני אתרי הנצחה בבריטניה – אנדרטת רדימיד המנציחה את זכרם של נעדרי חילות האוויר ואנדרטת הצי בפלימות', ולצד אלה גם אתר הזיכרון ברנגון לחללי בנות הברית שנפלו בקרב בבורמה. ■

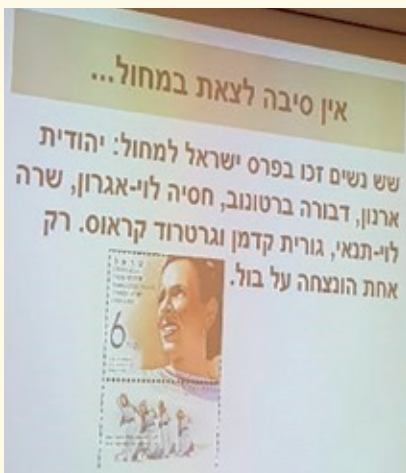
יצחון וזיכרון – שני היבטים אלה באו לידי ביטוי בהנפקה לציין 75 שנה לסיומה של מלחמת העולם השנייה. ב־2 במאי הנפיק הדואר המלכותי 12 בולים בשני פורמטים: גיליון המכיל שמונה בולים המתארים את שמחת הניצחון ואת חזרתם של הלוחמים והלוחמות למולדתם לאחר המלחמה, וכן גליונית זיכרון החולקת כבוד לגיבורים שלא זכו לשוב הביתה ולקורבנות השואה.

את זכר השואה מייצג בול "היכל השמות" שביד ושם – האנדרטה בה מונצחים לדורות שמותיהם של שישה מיליון קורבנות השואה. בול זה שונה במהותו משלושת הבולים האחרים, המייצגים אתרי

פעילות בולאית בארץ

מהנעשה באגודות: פעילות של הרגע האחרון

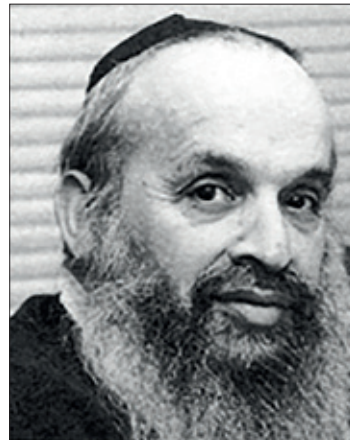

מפגשים הקבועים של האגודות המקומיות התבטלו עם החלת תקנות הקורונה. מי שעוד הספיקה לקיים את המפגש ברגע האחרון, ב־12 במאָרס, הייתה אגודת איל"ת. הנוכחות הייתה מצומצמת למדי ועל הפרק עלו שני נושאים: הצגת הדוח השנתי וסיכום פעילותו של יורם לוביאניקר כעורך "נושאון" ו"נושאונט". את ההתכנסות חתם הפרופסור לתקשורת חיליק לימור, שמחקריו המגוונים עוסקים, בין היתר, בייצוג הבולים כאמצעי תקשורת – מסרים, תכנים, קשרים, מגמות וכיו"ב. נושא ההרצאה הפעם היה בולי דואר כאשנב תרבותי: תת הייצוג של התרבות הישראלית על בולי המדינה.

"חנות הבולים" של הרב ברוקהיימר ז"ל

איציק אביטל

וזכר מה כל אספן מחפש והיה מחזיק קלסר עם תיקייה לכל אספן. הוא ידע היכן נמצא כל פריט ופריט בביתו העמוס לעייפה וגם היה עושה את החשבון בעל פה, ללא מחשבון וללא דף ועט. "חנות הבולים" של הרב הגעתי לפני כעשרים שנה בכדי לחפש בולי יודאיקה ומיד נשבתי בקסמיו של האיש וטוב הלב השופע שלו. מכיוון שעתותיי היו אז בידי, החלטתי להתנדב ולסייע לו ולו במעט בסידור ובמכירה ואף פתחתי חנות באיבי דרכה מכרתי עבורו בולים לפלח שוק חדש. במהלך השנים צברתי עשרות שעות במחיצתו ועשרות שעות של שיחות טלפון איתו ותמיד היו אלה שעות נעימות שבמהלכן גם הרחבתי את הידע הבולאי שלי וגם הניתי מדברי החוכמה שלו. אני שולח תנחומים למשפחתו. יהי זכרו ברוך. ■

בשביעי של פסח נפטר הרב פרופסור מאיר מקסים ברוקהיימר ז"ל. הרב ברוקהיימר היה מוכר בקרב אספני הבולים בישראל בעשורים האחרונים. עד לאחרונה, לפני שלקה בליבו, נהגו אספני בולים רבים בעיקר מהתחום התמאטי להגיע לביתו הצנוע בבני ברק ולקנות ממנו חומר בולאי. רבים אחרים השאירו לו רשימות או שלחו בפקס והוא דאג להשיג לכולם את

מבוקשם. "חנות הבולים" של הרב ברוקהיימר שימשה מקור ההכנסה לקרן צדקה שהקים לפני כמה עשרות שנים ביחד עם אחיו הגדול ז"ל. הקרן מממנת סלי מזון למשפחות נזקקות על בסיס שבועי וכן מסייעת ברכישת ציוד רפואי למעוטי יכולת. המשפט השגור על פיו היה: "אוהב כסף לא ישבע כסף" במובן החיובי של המשפט – כך שכל לקוח שהיה קונה (גם בשקלים בודדים) השתתף במצוות הצדקה והגדיל את יכולתה של הקרן לסייע.

הרב פרופ' ברוקהיימר נולד בגרמניה לפני 84 שנים. כילד עבר עם הוריו לאנגליה ושם גדל ולמד לצד לימודי הקודש גם דוקטורט במתמטיקה ובהמשך היה בין מקימי האוניברסיטה הפתוחה באנגליה. בשנות ה-70 של המאה הקודמת עלה ארצה והצטרף למכון ויצמן למדע במחלקה להוראת המדעים. הקשר עם העולם הבולאי נוצר לאחר שאחיו הגדול, שהיה בולאי ובעל חנות בולים באנגליה, פרש לגמלאות והעביר ארצה את כל תכולת החנות למטרת צדקה. את המשימה "להפוך בולים לצדקה" קיבל מר ברוקהיימר כמשימת חייו ובמקביל לעבודתו במכון החל למכור את הבולים בכמה ערוצים שונים. "חנות הבולים" הייתה ממוקמת בביתו הצנוע בבני ברק בקומה הרביעית. תכולת החנות מוינה לאלבומים לפי הקטלוגים של Michel ולמעט ספריה של ספרי קודש בסלון הבית – היו כל שאר הקירות בחדרים מכוסים במדפים, באלבומים ובקופסאות מלאי חומר בולאי. שמעו של הרב והדרך המיוחדת שלו לגייס כספי צדקה הגיע לכל העולם ומכל העולם היו מגיעות ארצה חבילות עם בולים כתרומה. שיגרת יומו של הרב כללה שעות רבות של מיון וקיטלוג ותמיד היה נכון לכל קריאה לעשיית חסד בעיקר לעשרות שהתדפקו על ביתו מדי יום לקבלת עזרה או הלוואה מהגמח"ם השונים אותם ניהל. לא אחת גם היה יוצא להתנדבותו בחברה קדישא של העיר בני ברק. מר ברוקהיימר ז"ל ניחן בזיכרון מופלא ובצלילות דעת עד לימיו האחרונים. הן בעולם התורה והדרש והן בעסקי הבולים. הוא ידע

מי מכיר מי יודע?

מר בני קוטלר, אספן מזכרות, פנה אל ההתאחדות עם תצלום של סיסה דש שרכש אחרונה, ועליה הכתובת התאחדות בולאי ישראל ובאנגלית Israel Philatelic Society. נשמח לקבל מידע על הפריט. אנא התקשרו למשרד ההתאחדות 03-6295547.

"לומדים על בולים" – הדואר הצ'כי עם הפנים לדור הצעיר

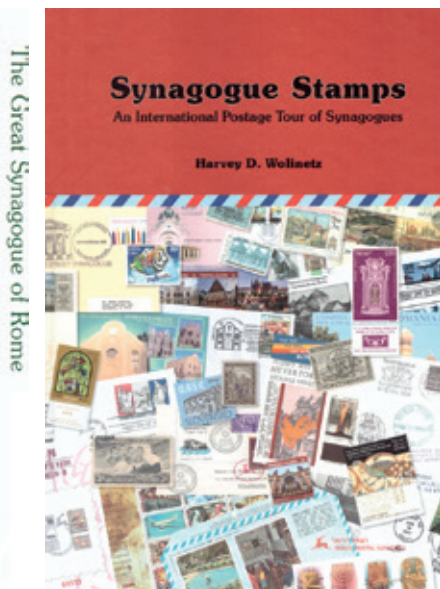
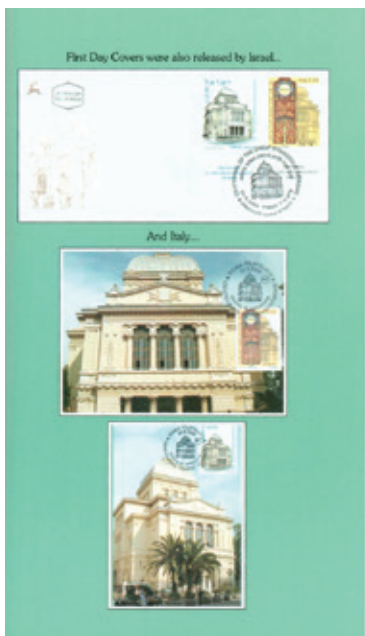
לילך גלעד

ב-25 בחודש מארס 2020, הנפיק משרד התעשייה והמסחר של צ'כיה הנפיק סדרה של 3 גלויות עליהן מוטבע בול שעוצב על-ידי ילדים במסגרת תחרות ציורים שיזם הדואר הצ'כי. האות המופיעה בפינה הימנית של הבול מציינת את עלות המשלוח הבסיסי בתוך המדינה. הגלויות הודפסו בבית הדפוס של הדואר בפראג. במסגרת פרויקט בשם "לומדים על בולים" התבקשו הילדים לצייר בול מתוך רשימת נושאים שהוגשה להם ולשלוח את ההצעה למוזיאון הדואר. את הציורים שהתקבלו חילקו השופטים לשלוש קבוצות גיל: 3-6, 7-10, ו-11-15 ומתוך כל קבוצה נבחר הילד המאושר שציורו הפך לבול. הציור מופיע גם בהגדלה בצד השמאלי של הגלויה ומתחתיו שם הילד וקבוצת הגיל אליה משתייך. על היצירות הזוכות חתומות גאיה, אליזבטה וגבריאלה. ■

לילך גלעד

Harvey D. Wolinetz, 2020, *Synagogue Stamps. An International Postage Tour of Synagogues*

וולינג'ן הרווי 2020. בולי בתי כנסת: סיור בינלאומי בין בתי כנסת

ספר עב־כרס (502 עמודים) בפורמט מהודר מביא את סיפורם הבולאי של בתי הכנסת בארץ ובעולם, בעבר ובהווה, באמצעות 300 בולים, 100 חותמות דואר, מעטפות, גלויות ואגרות אויר. לכל בית כנסת מוקדש עמוד או שניים עם איור של הפריט הבולאי, תמונת בית הכנסת ותיאור היסטורי קצר. המחבר שקד על כתיבת הספר במשך חמש־עשרה שנה והוא מציין בהקדמה שהוא רואה בפרסום הספר חשיבות רבה מעבר לפן הבולאי. זיכרון פרעות ליל הבדולח עדיין טרי במוחו והוא מקדיש את הספר לזכרם של הנרצחים ובתי הכנסת שעלו על המוקד ב־9 וב־8 בנובמבר 1938. אספני יודאיקה יכולים למצוא עניין בספר, למרות שאין ניתוח בולאי מחקרי של פריטי הדואר המוצגים בספר. ניתן לעיין בספר בספריית ההתאחדות והוא ניתן לרכישה אצל יורם גלעדי.

Romano House of Stamp Sales Ltd.

רומנו בית מכירות בולים בע"מ

מכירות פומביות של: בולים, מעטפות, גלויות, אוטוגרפים, שטרות ומטבעות ישראל והעולם, יודאיקה ושואה. יבואן בלעדי לאביזרי ואלבומי "LINDNER" גרמניה

**כתובתינו: דיזינגוף סנטר, תל אביב קומה 2 חנות מס': B-245
 ת.ד. 23274 תל אביב, מיקוד: 61231
 שעות פתיחה: א-ה: 9:30-19:00, ו': 9:30-15:00
 Website: www.romanoauctions.com
 Email: Romanostamps@gmail.com
 טלפון: 03-5250119
 טלפון/פקס: 03-5282790**

עידן בריר

בולט במיוחד המאמר המרכזי בגיליון, העוסק בהעברת דברי דואר וחטיויים בעשן בנמל פיראוס בזמן התפרצות מגפת הכולרה בעיר, בקיץ 1884. המאמר כולל תיאורים נרחבים של הפרקטיקות השונות של הסגר לחולים ושל חטוי דברי הדואר שהיו נהוגות בתקופת התפרצות מגפות בליווי תמונות רבות ומאירות עיניים. ספק רב אם למחבר המאמר או לעורכי כתב העת היה מושג עד כמה הפוך המאמר רלוונטי במציאות העולמיית שנוצרה רק חודשים ספורים לאחר פרסומו בכתב

Post Horn: Magazine of International Postal History, № 01, November 2019

הגיליון הראשון של כתב העת החדש Post Horn יצא לאור במילאנו בחודש נובמבר 2019, בעריכתו הקפדנית של ד"ר קלאודיו ארנסטו מנזטי (Dr. Claudio Ernesto Manzati), ידיד ותיק של ההתאחדות שלנו. גיליון זה הוא אמנם הגיליון הרשמי הראשון של כתב העת החדש ומספרו 01, אך הוא למעשה הגיליון השני שבא לאחר גיליון הפיילוט שמוספר 00 ויצא לרגל תערוכת 2019 Milanofil.

כתב העת יוצא במהדורה מהודרת על נייר כרומו איכותי, כתוב כולו באנגלית וגיליונו הראשון כולל מספר מאמרים נרחבים בנושאים שונים: מאמר על מכתבים ששלחה פרנצ'סקה, אשתו השלישית של הגיבור הלאומי האיטלקי הגנרל ג'וזפה גריבלדי, כשהאחרון היה על ערש דווין; מאמר על אוסף הבולים הייחודי של האדמירל בצי האמריקני פרדריק ר' האריס, מן המחצית הראשונה של המאה ה-20, מאמר גדול על ההיסטוריה של הדואר האתיופני בתקופות השונות; מאמר המציג מכתב שנשלח על-ידי אלמנה מהעיר טמיר'ח'אן שורא בדגסטאן שבקווקז לארכימנדרט של כנסיית המשיח בירושלים בצירוף שטרות בסך 20 רובל ומתחקה אחר המסלול הארוך שעבר דרך אודסה, קרקוב, וינה, לובליאנה, טריאסטה, אלכסנדריה ויפו עד שהגיע ליעדו בירושלים.

העת, אך גם במנותק מההקשרים העכשוויים, המאמר – כמו גם שאר הגיליון – מרתק ומרשים מאוד הן ברמתו והן באיכות ההפקה שלו. לפרטים נוספים ניתן לבקר באתר האינטרנט של כתב העת, בקישור: <https://www.posthornmagazine.com>. ניתן לעיין בגיליון בספריית ההתאחדות.

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים * מנדט * מנהלת העם * דאר עברי
 ישראל * חו"ל * יודאיקה * גלויות * ספרים

קטלוג מאוייר חינם

Web: telavivstamps.com • E-Mail: tastps@gmail.com

ת.ד. 16218 תל אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

עדכון קטלוג בולי ישראל

הנפקת אפריל 2020

הטבלאות המלוות את הסדרות מחולקות לשש עמודות על פי הסדר הבא מימין לשמאל: המספר הקטלוגי של הבול, הערך הנקוב של הבול, מחיר בול לא חתום עם שובל, מחיר בול לא חתום ללא שובל, מחיר בול חתום ללא שובל.

150 שנה למקוה ישראל MIKVE ISRAEL - 150 YEARS

אדמות מקווה ישראל נרכשו מהטורקים על ידי שארל (קרל) נטר, המנהל הראשון, אשר היה מזכיר ארגון "אליאנס - כל ישראל חברים". בזכות בוגרי בית הספר, שלמדו חקלאות עברית, הוקמו בארץ 50 יישובים חדשים מתוך תפיסה חדשנית של כיבוש המרחב והאדמה בדרכי שלום.

2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2591
		10.20			☐

21/4/2020

100 שנה לארגון ההגנה HAGANAH ORGANIZATION CENTENNIAL

ה"הגנה", או בשמה המלא - "ארגון ההגנה העברי בארץ ישראל" - הוקמה ב־1920 והייתה הגוף הצבאי הגדול והעיקרי של היישוב היהודי בארץ בתקופת המנדט הבריטי ועם סיומו וההכרזה על הקמת מדינת ישראל היא הפכה לצה"ל, שלא במקרה נקרא "צבא הגנה לישראל".

7.50	30.00	15.00 ₪	2587 גל"ז	☐
		32.00		

75 שנה לשחרור מחנות הריכוז CONCENTRATION CAMPS' LIBERATION 75 YEARS - RESURRECTION

מחנה הריכוז ברגן־בלזן, הגדול ביותר על אדמת גרמניה, שוחרר על ידי הצבא הבריטי ב־15 באפריל 1945. הוא היה היחיד שהפך עם שחרורו למחנה עקורים ולמרכז העצבים של שארית הפלטה באזור הכיבוש הבריטי.

4.20	16.60	16.60	16.60	8.30 ₪	2592
		18.60			☐

דבורים בישראל BEES IN ISRAEL

הדבורים הן חרקים בעלי גלגול מלא בסדרת הדבוראים (HYMENOPTERA). דבורים נחשבות לקבוצת המאביקים הגדולה והחשובה ביותר בטבע. הנקבות אוספות אבקת פרחים כמקור מזון בלעדי לזחלים, וצוף מהווה מקור מזון גם לבוגרים.

2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2588
2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2589
2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2590
6.30	24.60	24.60	24.60	12.30 ₪	סה"כ
		26.60			☐

הנפקת יוני 2020

9/6/2020

פרחי קיץ
SUMMER FLOWERS

בעונת הקיץ פורחים בארץ מעט צמחים יחסית עקב מיעוט הגשמים בעונה זו. אין פלא אפוא שרוב המינים הפורחים קשורים לבתיגידול לחים כמו בריכות, גדות נחלים ושולי ביצות, שם יש כמות מספקת של מים. בבתיגידול אלו קיימת צפיפות רבה, והצמחים מתחרים על מרחב ואור. לרבים מהם מערכת שורשים סבוכה וצמיחה נמרצת במיוחד. צלף קוצני, טיון דביק וערברבה שעירה.

3.70	14.80	14.80	14.80	שח 7.40	2594
4.20	16.60	16.60	16.60	שח 8.30	2595
5.90	23.60	23.60	23.60	שח 11.80	2596
13.80	55.00	55.00	55.00	שח 27.50	סה"כ
		57.00			☒

סופרים ומשוררים ישראלים
ISRAELI AUTHORS AND POETS

בשנתיים האחרונות נפרדנו משלושה מגדולי כותבי העברית מאז ייסוד מדינת ישראל. כל אחד ואחד בתחומו הטביע את חותמו לא רק בכישרון הכתיבה ובפרסום יצירות מופת אלא גם, ואולי אף יותר, בהשמעת קול ברור וצלול ובמעורבות בחברה הישראלית המתהווה במדינה החדשה. חיים גורי, רונית מטלון ועמוס עוז.

1.30	5.00	5.00	5.00	שח 2.50	2597
1.30	5.00	5.00	5.00	שח 2.50	2598
1.30	5.00	5.00	5.00	שח 2.50	2599
3.90	15.00	15.00	15.00	שח 7.50	סה"כ

* כל בול הופיע על מעטפה נפרדת.

בהצלחה – בול מן המניין
GOOD LUCK – DEFINITIVE

מילות ברכה הן חלק משגרת החיים שלנו כבני אנוש. מילים כמו תודה, בהצלחה, מזל טוב, באהבה, הן מה שעושה את התקשורת בין בני האדם לנעימה וחיובית. היכולת שלנו להביע את מה שאנחנו מרגישים גם באמצעות מילות ברכה היא דרך נפלאה להפוך את העולם שלנו למקום טוב יותר.

1.30	5.00	5.00	5.00	שח 2.50	2593
		7.00			☒

* מחיר נכון להיום עבור מכתב רגיל בארץ ויכול להשתנות בעתיד.

הבול שלי – בהצלחה – גנרי
GOOD LUCK – MY OWN STAMP

60.00	60.00	שח 30.00	גנרי 2593
-------	-------	----------	-----------

* מחיר נכון להיום עבור מכתב רגיל בארץ ויכול להשתנות בעתיד.

תווית דוארמט – מסוקים בחיל האוויר הישראלי – יסעור

ATM POSTAGE LABEL – HELICOPTERS IN THE ISRAELI AIR FORCE – SIKORSKY CH-53 SEA STALLION

5.00	שח 2.50	125בט
------	---------	-------

9/6/2020

תווית דוארמט – מסוקים בחיל האוויר הישראלי – אנפה

ATM POSTAGE LABEL – HELICOPTERS IN THE ISRAELI AIR FORCE – BELL 212

5.00	שח 2.50	126בט
------	---------	-------

תווית דוארמט – מסוקים בחיל האוויר הישראלי – צפע

ATM POSTAGE LABEL – HELICOPTERS IN THE ISRAELI AIR FORCE – BELL AH-1F COBRA

5.00	שח 2.50	127בט
------	---------	-------

רשימת חברים חדשים שהצטרפו להתאחדות

- דוד עייש
- זינגר אליהו
- פשקס גדעון
- יעקב נווה

הבול שלי – פרפרים גנרי
MY STAMP – BUTTERFLIES

פרויקט "הבול שלי" של השירות הבולאי הוא שירות ייחודי בדואר ישראל, שהחל לפעול בשנת 2001. רבים כבר גילו את מגוון האפשרויות הטמונות בהזמנת גיליון בולים אישי כשי ייחודי לאירועים מגוונים בכל תחום כמו ימי הולדת, בת/בר-מצווה, חתונה, פתיחת עסק, קידום אישי, כשמחפשים מתנה מקורית למי שכבר יש לו הכול, או כשמתחשק לפנק את מי שאוהבים במתנה ממלכתית, מקורית ומאוד לא שגרתית.

60.00	60.00	שח 30.00	2113 גנרי
-------	-------	----------	-----------

* בולי הפרפרים הודפסו לראשונה ב־12 באפריל 2011 בגיליון חריג.

תוויות ביול

21/4/2020

תווית דוארמט – מסוקים בחיל האוויר הישראלי – צרעה

ATM POSTAGE LABEL – HELICOPTERS IN THE ISRAELI AIR FORCE – AEROSPATIALE SUPER FRELON SA 321K

5.00	שח 2.50	124בט
------	---------	-------

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
בהצלחה

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
75 שנה לשחרור מחנות הריכוז

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
150 שנה למקוה ישראל

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
דבורים בישראל

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
יום הזיכרון לחללי
מערכות ישראל

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
פרחי קיץ

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
צפצפה

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
אנפה

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
יסעור

21/04/2020
חותמת יום ההופעה
צרעה

**התאחדות בולאי ישראל
מקבלת בברכה תרומות
בולים לפעילות חינוכית
לבני הנוער.**

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
סופרים ומשוררים ישראלים
עמוס עוז

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
סופרים ומשוררים ישראלים
רונית מטלון

09/06/2020
חותמת יום ההופעה
סופרים ומשוררים ישראלים
חיים גורי

**הספרייה הבולאית
של התאחדות בולאי ישראל**
פתוחה בימי חמישי בין השעות 09:00-16:00.
לחברי ההתאחדות – השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים
וצילומי תצוגות.
לקהל הרחב – עיון במקום.
**רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',
טל': 03-6295547**

JERUSALEM STAMPS
JERUSALEMSTAMPS.COM | ALEX BEN-ARIEH, PHILATELIST
בולו ירושלים

**בולים ותולדות הדואר של ארץ ישראל, היהדות והמני מלחמה
העריפים • נתיבים • דמו דואר • סימונים וחותמות • הצנורה • בולי קק"ל ועד
המכירה הפומבית החדשה מסתיימת ב-20:00, 14 במאי**
JerusalemStamp@gmail.com | www.J-Stamps.com
אלכס בן-אריה - נייד: 054-768-0086 | פקס: 077-270-0041

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוטי-ג'ורג'יה, נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל. ניתן לעשות הזמנה בדאר. סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER

מטן: 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות: 03-5282790, נייד: 052-6944650
דוא"ל: info@romanoauctions.com

ולדי פיש

הערכת שווי אוספי בולים, שטרות ומטבעות קנייה ומכירה
הערכת שווי ללא עלות בבית הלקוח

טלפון: 054-6511897

רחוב החלוצים 21 תל-אביב

Email: fishstamps1988@gmail.com

יריב האפט Yariv Haft

נייד: 050-9899098

קונה ומוכר בולי ישראל

Buying & Selling Israel Stamps

ת.ד. 33320 חיפה 33213 P.O.Box 33320 Haifa
e-mail: lotsofstamps1@yahoo.com

אליק רינק

בולים ומטבעות
קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 3554,
טל': 03-6297192, פקס: 03-5255131,
מטן: 03-5227922, נייד: 052-2502963
דוא"ל: rinekstamps@gmail.com

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה,
בולי הרשות הפלסטינאית

מבצע אלבום 30 דף שורות שקופות רקע שחור
תוצרת גרמניה LEUCHTTURM

יבואן פסי HAWID

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871, ת.ד. 3059 תל אביב 6103001
טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים – ישראל וחו"ל – מכירה, קניה, הערכה
מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים
המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 224,

טל' / פקס: 03-5251552, נייד: 052-8310228
דוא"ל: motib51@smile.net.il

מרכז הבולים

מתמחים במוקדמים, מנדט, מנהלת העם
ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים,
זרזנים בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים
נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במתחם)
טל': 03-5605755, פקס: 03-5605430, נייד: 050-6555370
email: stamps.center@gmail.com

Alexander Kvetney

Collector
Stamps, Postcards, Covers,
Documents, Judaica, Coins. Etc.
Free appraisal

Tel: 054-7224409

Email: tasp_2006@hotmail.com

בולי דוד קאופמן

קונה ומוכר בולי ישראל בעיקר בולים נומינליים,
בולים במשקל וכו', מטבעות מתכת, כסף וזהב,
שטרות, אלבומים משומשים ובולים מכל העולם

רחוב תובל 23 רמת-גן

נייד: 054-3970587

דוא"ל: David.bulim10@gmail.com

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231
טל': 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145, נייד: 050-7858613

Email: sherman77@013.net.il

כלי תחבורה בארץ ישראל

הגליון הונפק במהדורה מוגבלת של 2999 עותקים

חנות השירות הבולאי עוברת דירה

החל מתאריך 1 ביולי 2020 תעבור חנות השירות הבולאי לרחוב מקווה ישראל 7, תל אביב (בתוך סניף הדואר).

להלן מספרי הטלפון:

- חנות: 076-8873907
- מחלקת מנויים: 076-8873933/31
- מנהל תחום מכירות ולקוחות: 076-8873935

משרדי השירות הבולאי יעברו למשכנם החדש ברחוב הרכס 31, מודיעין. במשרדים החדשים לא תהייה קבלת קהל.